

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
жеке қаржылық есептілігі

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІ

МАЗМҰНЫ

	Бет
2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ	1
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ	2-7
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК	
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	8-9
Пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есеп	10
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	11-12
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	13
Жеке қаржылық есептілігіне ескертулер	14-63

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») басшылығы Компанияның 2019 ж. 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның сол күні аяқталған жыл іші қызмет нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысы мен капиталдағы өзгерістерін шынайы көрсететін жеке қаржылық есептілігін Халықаралық қаржы есептілігі стандарттары жөніндегі Кеңес жариялаған Халықаралық қаржы есептілігі стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындауға жауапты.

Жеке қаржылық есептілігін дайындау барысында басшылық:

- есеп саясаты қағидаларын дұрыс таңдау және қолданылуын қамтамасыз етуге;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырмалығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда беруге;
- пайдаланушыларға есептілікті түсіну үшін ХҚЕС талаптарының орындалуы жеткіліксіз болғанда, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Компания қызметінің жеке қаржылық жағдайы мен жеке қаржылық нәтижелеріне әсер еткен жағдайларда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Компанияның өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалауға жауапты.

Басшылық сондай-ақ:

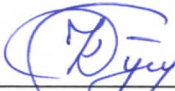
- Компаниядағы ішкі бақылаудың тиімді әрі сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолдауға;
- Компанияның мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ Компанияның жеке қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген уақытта жеткілікті деңгейдегі дәлдікпен ұсынуға және жеке қаржылық есептілігінің ХҚЕС талаптарына сәйкес болуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысан түріндегі есепті жүргізуге;
- бухгалтерлік есепті жергілікті заңнамаға және ХҚЕС-ке сәйкес жүргізуге;
- Компания активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша мүмкін болатын барлық орынды шараларды қабылдауға; және
- қаржылық және өзге де асыра пайдалану фактілерін анықтауға және олардың алдын алуға жауапты.

Осы жеке қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің аудит Комитеті алдын ала мақұлдап, басшылық 2020 жылғы 18 наурызда бекітті және оны кейіннен Директорлар Кеңесі мен Акционері бекітуі тиіс.

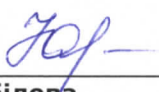
Компания басшылығы атынан:

С.М. Мынбаев
Басқарма төрағасы

2020 ж. 18 наурыз

Д.А. Кушеров
Басқарма төрағасының
қаржы бойынша
орынбасары

2020 ж. 18 наурыз

Н.Х. Әбілова
Бас бухгалтер

2020 ж. 18 наурыз

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Директорлар кеңесіне және Акционеріне

Ескертпесі бар пікір

Біз 2019 ж. 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы жеке есептен, 2019 ж. іші пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс, капиталдағы өзгерістер және ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есептерден, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, жеке қаржылық есептілікке ескертулерден тұратын «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның («Компания») жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, есебіміздің «Ескертпесі бар пікір білдіру негізі» бөлімінде баяндалған мәселенің ықтимал әсерін есепке алмағанда, берілген жеке қаржылық есептілік Компанияның 2019 ж. 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ Халықаралық қаржы есептілігі стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕСК») шығарған Халықаралық қаржы есептілігі стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес оның 2019 жыл іші қаржылық нәтижелерін және ақша қаражатының қозғалысын барлық елеулі қатынастарда шынайы көрсетеді.

Ескертпесі бар пікір білдіру негізі

Бізге 2019 ж. және 2018 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 177,640,985 мың теңге сомасында еншілес ұйымдарға инвестициялардың баланстық құнына енгізілген, 2007 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған бірқатар еншілес ұйымдардың капиталына беймонетарлық салымдардың әділ құнына қатысты жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер ұсынылған жоқ. Тиісінше, біз көрсетілген соманы, сондай-ақ тиісті ескертулерде ашылған ақпаратты түзету қажеттілігін анықтай алмадық.

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес ("ХАС") жүргіздік. Бұл стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз қорытындымыздың «Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген. Біз *Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары бойынша кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің әдеп кодексіне* («Кодекс») және Қазақстан Республикасында қаржылық есептіліктің аудитіне қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Компанияға қатысты тәуелсізбіз. Сонымен қатар, біз осы талаптарға және Кодекске сәйкес өзге де әдеп міндеттемелерін орындадық. Біздің пікірімізше, біз алған аудиторлық дәлелдемелер пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті әрі тиісті болып табылады.

Маңызды жағдайлар

Біз келесілерге назар аударамыз:

- Жеке қаржылық есептіліктің 2-ескертуінде көрсетілгендей, Компания сондай-ақ Компания мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірге – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындайды. Осы жеке қаржылық есептілік 2020 ж. 13 наурызда басшылық бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге қарастырылуы тиіс.
- Жеке қаржылық есептіліктің 30-ескертуінде Компанияның байланысты тараптармен елеулі операциялары көрсетілген.

Бұл біздің пікірімізді модификациялауға әкелген жоқ.

Аудиттің маңызды мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл, біздің кәсіптік пікірімізге сәйкес, ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер қаржылық есептілігіне біздің аудиттің мәліметінде және де осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында жалпы сипатта қаралды. Біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз. «Ескертпесі бар пікір білдіру негізі» бөлімінде баяндалған мәселеге қосымша біз төменде аталған мәселелерді аудиттің негізгі мәселелері ретінде анықтадық және олар туралы ақпаратты есебімізде хабарлауымыз қажет.

Біз неге мәселені аудит үшін маңызды деп санаймыз?

Аудит барысында не жасалды?

Құралдардың өтелімділігін бағалау

Көбінесе инфрақұрылым объектілерінен тұратын Компанияның жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтары Компанияның жиынтық активтерінің 56% құрайды. Құнсыздану көрсеткіштерінің болуына, атап айтқанда, Топтың Даму жоспарымен салыстырғанда транзиттік жүк тасымалдарының өсуінің төмен қарқынына байланысты Компания 2019 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарының құнсыздануына тест жүргізді. Сонымен қатар, басшылық бүкіл Топ активтер кіретін ақша ағындарын өндіретін бір бірлік болып табылады деп анықтады, бұл басшылықтан елеулі пайымдаулар қолдануын талап етті.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың өтелетін құны 2020-2024 жылдарға арналған Даму жоспары негізінде олардың пайдалану құндылығын есептеу жолымен анықталды. Пайдалану құндылығы басшылықтың активтерді пайдаланудан болашақ ақша ағындарын субъективті бағалауын, осындай болашақ ақша ағындарының сомаларындағы және уақыт бойынша бөлудегі ықтимал ауытқуларды және субъективті болып

Біз келесі рәсімдерді жүргіздік:

> басшылықтың пайдалану құндылығын есептеу үшін қолданған әдіснамасы мен үлгісін ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкестігін бағалау;
> басшылықтың ақша ағындарын өндіретін бірлікті анықтауының негізділігін бағалау;
> дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде қолданылған жорамалдарды талдау және осы мөлшерлемені біздің бағалау жөніндегі мамандарымызды тарту арқылы қайта есептеу;
> құнсыздану моделінде пайдаланылған маңызды болжамдарға қатысты алынған ақпарат пен дәлелдемелердегі сәйкессіздіктерді талдау, оның ішінде дисконттау мөлшерлемелері, болжамды валюта бағамы, тарифтік мөлшерлемелердің өсуі, жүк айналымының өсуі, сондай-ақ активтерді ұстау және алмастырудың күтілетін күрделі шығындары;
> Компанияның және Топтың тарихи деректері, нарықтық болжамдар мен 2020-2024 жылдарға арналған Даму жоспары негізінде түсім мен операциялық пайданың өсуі қатынасындағы жорамалдарды қоса алғанда, ақша ағындарының болжамы үшін қолданылатын пайымдауларды сыни бағалау. Біз сондай-ақ Басшылықтың алдыңғы болжамдарының дәлдігін, болжамдарда қолданылған жорамалдарының негізділігін

Біз неге мәселені аудит үшін маңызды деп санаймыз?

табылатын басқа да факторларды көрсетеді. Бұдан басқа, пайдалану құндылығы негізгі жорамалдардағы өзгерістерге сезімтал болып табылады. Жоғарыда көрсетілген себептерге байланысты, біз жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың құнсыздануын аудиттің маңызды мәселесі ретінде белгіледік. 4- және 5-ескертулерді қараңыз.

Өтімділік және қызмет үздіксіздігі қағидасы

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы міндеттемелері ағымдағы активтерден 99,156,344 мың теңгеге асып кетті. Ағымдағы міндеттемелерге осы жеке қаржылық есептілік күнінен бастап 12 ай ішінде өтелуі тиіс 98,581,248 мың теңге сомасындағы несиелер кіреді. Сонымен қатар, 2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Компания 84,554,152 мың теңге көлемінде шығын шекті.

15- және 29-ескертулерде көрсетілгендей, Компания ЕҚҚДБ-дан алған баланстық құны 864,817 мың теңге кредиттің, сондай-ақ Компания жалпы сомасы 113,414,834 мың теңге қаржылық кепілдіктер ұсынған, еншілес, үлестес кәсіпорындар және өзге байланысты тараптар ЕҚҚДБ, HSBC Франция және ҚДБ-дан алған кредиттердің талаптары қаржы ковенанттарын көздеген, оларды сақтамау кредиторларға қарызды мерзімінен бұрын өтеуді талап етуге құқық береді.

Компания басшылығы 2019 жыл іші қаржылық жағдай мен қаржылық нәтижелер туралы болжамын алдын ала дайындады және Компания кейбір қаржы ковенанттарын сақтай алмайтындығы туралы тұжырымға келді. Осыған байланысты, есепті күн, 2019 ж. 31 желтоқсанға дейін басшылық қаржылық ковенанттарды бұзуға байланысты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын қолданбауға келісетіні туралы хаттар алды.

Жоғарыда көрсетілген жағдайларға байланысты, басшылық Компанияның өтімді активтерінің жеткіліктілігін бағалауға және оның ағымдағы міндеттемелерін уақтылы өтеу қабілетіне қатысты сыни пайымдаулары қажет.

Аудит барысында не жасалды?

және олардың Директорлар кеңесі бекіткен жоспарларға сәйкестігін талдадық;
> жеке қаржылық есептілікте ашылатын ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексеру;

Біздің қызмет үздіксіздігі қағидасын қолдануға қатысты аудиторлық рәсімдеріміз көбінесе басшылықтың қолданған жорамалдары мен жасаған тұжырымдарын сыни бағалауға бағытталды және төмендегілерді қамтыды:

> активтер мен міндеттемелердің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктелу дұрыстылығын тексеру;

> басшылықтың қызмет үздіксіздігі қағидасының жарамдылығын бағалауын, сондай-ақ ағымдағы міндеттемелерді өтеу жоспарларын талдау;

> Компания өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне күмән тудыруы мүмкін ағымдағы және күтілетін оқиғалар мен шарттарды, соның ішінде қаржылық және операциялық оқиғалар мен шарттарды талдау;

> бастапқы деректердің құнсыздануға тестілеу, актуарлық бағалау және хеджирлеу тиімділігі сияқты басқа бағалауларда пайдаланылған деректермен салыстырмалылығын қоса алғанда, ақша ағындарының болжамдарын дайындау кезінде пайдаланылған ақпараттың шынайылығын және жорамалдардың қисындылығын тексеру;

> Компанияның өтімділігіне және міндеттемелерді өтеу қабілетіне, соның ішінде несиелерге қызмет көрсету және оларды уақтылы өтеу үшін операциялық қызметтен ақша ағындарының жеткілікті деңгейін өндіру қабілетін қоса алғанда, міндеттемелерді өтеу қабілетіне әсер ететін негативті болжамды сценарийлерді және шетел валюталары бағамдарының өзгерісінің міндеттемелер мен түсім сомаларына әсерін талдау;

> қаржыландырудың қолжетімділігін растайтын құжаттарды, соның ішінде кредиттік келісімдер, қаржы институттарымен хат алмасулар және Директорлар кеңесі шешімдерінің хаттамаларын тексеру;
> кредит шарттары мен тиісті қаржылық және қаржылық емес ковенанттардың талаптарын талдау;

Біз неге мәселені аудит үшін маңызды деп санаймыз?	Аудит барысында не жасалды?
Басшылықтың осы мәселеге қатысты жоспарлары 2- және 31-ескертулерде ашып көрсетілген.	> 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық ковенанттарды сақтамауға байланысты мерзімінен бұрын өтеу туралы талапты қолданбау туралы кредиторлардың растайтын хаттарын талдау;
Қызмет үздіксіздігі туралы жорамалдың жарамдылығы туралы тұжырым жеке қаржылық есептілікке тұтастай әсер етуін ескере отырып, осы мәселе біздің аудит үшін маңызды деп анықталды.	> қолайсыз жағдайлар мен оқиғаларды айғақтайтын сыртқы факторларды бағалау;
	> жеке қаржылық есептілікте ашып көрсетілген ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексеру.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есептегі ақпаратты қамтиды, бірақ жеке қаржылық есептілікті және ол туралы біздің аудиторлық есебімізді қамтымайды. Жылдық есеп, шамамен бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылатын болады.

Жеке қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз өзге де ақпаратқа таралмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін қорытындыны ұсынбаймыз.

Жеке қаржылық есептіліктің аудитін жүргізуімізге байланысты біздің міндетіміз – бізге ұсынылған кезде жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу және өзге ақпарат пен жеке қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында алынған біліміміздің арасында елеулі сәйкессіздіктердің болу/болмауы туралы және өзге ақпараттың басқа да болуы мүмкін елеулі бұрмалаушылықтарды қамтуы туралы мәселені қарау болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысу барысында біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген пікірге келетін болсақ, біз ол туралы корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлауға міндеттіміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың жеке қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық осы жеке қаржылық есептілігін ХҚЕС стандарттарына сәйкес дайындауға және шынайы ұсынуға және басшылықтың жосықсыз әрекет немесе қателесу салдарынан елеулі бұрмалаушылық орын алмаған жеке қаржылық есептілігін дайындауға қажет деп есептейтін ішкі бақылау жүйесін құруға жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға жауапты, алайда басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайларды, немесе оның тарату немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындауды бақылау үшін жауапты.

Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жосықсыз әрекеттер мен қателесу салдарынан жеке қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ол ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит барысында елеулі бұрмалаушылықтар бар болған жағдайда олардың әрдайым анықталуының кепілдігі болып табылмайды. Бұрмалаушылықтар жосықсыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесі болуы мүмкін және егер олардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын қолданушылардың экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алатыны негізді түрде болжанса, елеулі болып есептеледі.

ХАС-қа сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелі қателесу салдарынан болатын елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін зерделейміз, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз ;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі жорамалын қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырта алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізде жеке қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізді модификациялаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- жеке қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның мазмұны мен құрылымын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болып табылатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырамыз, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөнінде, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті әдеп талаптарын сақтағанымыз көрсетілетін және бұл тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізді санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда – тиісті сақтық шаралары туралы хабарлағанымыз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

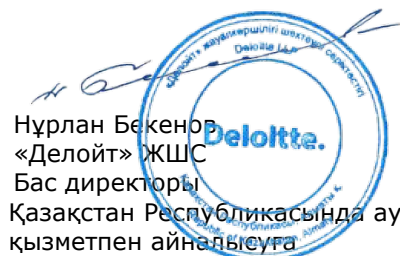
Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаған мәселелерден ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін неғұрлым маңызды болған, демек, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария түрде ашу заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудан болатын қоғамдық маңызы бар пайдадан асып түсетінін негізді түрде болжауға болатындықтан, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген тұжырымға келген жағдайлардан басқа, осы мәселелерді біздің есебімізде сипаттаймыз.

Алуа Есімбекова
Жоба бойынша серіктес
Қоғамдық бухгалтер
Нью Гемпшир штаты, АҚШ
2014 ж. 12 маусымдағы
№07348 лицензия

Ояжас Ашуов
Білікті аудитор
2019 ж. 10 қаңтардағы
№ МФ-0000715 біліктілік куәлігі
Қазақстан Республикасы

Нұрлан Бекенов
«Делойт» ЖШС
Бас директоры
Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға
№0000015 мемлекеттік лицензия,
МФЮ – 2 түрі, Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігі
2006 жылғы 13 қыркүйекте берілген

Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан Республикасы
2020 жылғы 18 наурыз

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП**
(мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар	5	1,776,858,268	1,730,397,056
Материалдық емес активтер		5,840,505	9,498,469
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	6	436,001,668	398,609,116
Қауымдасқан және бірлескен ұйымдарға инвестициялар	7	3,823,582	3,823,582
Берілген несиелер	8	821,578,974	807,887,558
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	9	13,337,748	29,337,307
Ұзақ мерзімді активтер жиынтығы		3,057,440,745	2,979,553,088
Ағымдағы активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	10	60,384,027	33,257,875
Өтелетін ҚҚС		2,837,908	5,233,865
Сауда дебиторлық берешек	11	6,121,260	26,495,441
Тауарлық-материалдық қорлар	12	14,436,655	11,729,495
Берілген несиелер	8	11,184,573	22,610,956
Басқа да ағымдағы активтер	13	42,410,712	33,798,574
		137,375,135	133,126,206
Сату үшін және Акционердің пайдасына бөлуге деп жіктелген активтер	6,30	3,334,721	3,512,263
Ағымдағы активтер жиынтығы		140,709,856	136,638,469
Активтер жиынтығы		3,198,150,601	3,116,191,557
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	14	1,082,299,194	1,062,635,047
Қосымша төленген капитал	14	-	290,037
Хеджирлеу резерві	14	(37,600,325)	(56,578,925)
Шетел валютасын қайта есептеу резерві	14	262,737	83,729
Бөлінбеген пайда		473,196,269	534,905,466
Капитал жиынтығы		1,518,157,875	1,541,335,354

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

	Ескер- тулер	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	15	1,196,753,019	1,087,469,384
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	16	182,852,468	184,427,951
Қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша міндеттемелер	17	26,316,144	15,340,194
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	25,455,714	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	18	-	650,638
Жұмыскерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	19	8,749,181	5,569,369
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиынтығы		1,440,126,526	1,293,457,536
Ағымдағы міндеттемелер			
Несиелер	15	98,581,248	99,672,749
Сауда кредиторлық берешек	20	50,875,525	85,662,127
Төленетін басқа да салықтар		15,044,799	3,754,015
Жұмыскерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	19	1,303,792	413,405
Акционердің пайдасына тағайындалған өзгертілмейтін міндеттеме	30	1,164,188	5,581,730
Сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер	21	27,301,513	50,639,156
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	17,249,661	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	18	-	495,115
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	22	28,345,474	35,180,370
Ағымдағы міндеттемелер жиынтығы		239,866,200	281,398,667
Міндеттемелер жиынтығы		1,679,992,726	1,574,856,203
Капитал мен міндеттемелер жиынтығы		3,198,150,601	3,116,191,557

Компания басшылығы атынан:

С.М. Мынбаев
Басқарма төрағасы

2020 ж. 18 наурыз

Д.А. Кушеров
Басқарма төрағасының қаржы бойынша орынбасары

2020 ж. 18 наурыз

Н.Х. Әбілова
Бас бухгалтер

2020 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2019 ж.	2018 ж.
Түсім	23	425,150,356	363,240,614
Өткізудің өзіндік құны	24	(353,894,387)	(328,240,140)
Жалпы пайда		71,255,969	35,000,474
Жалпы және әкімшілік шығыстар	25	(42,588,760)	(47,154,162)
Активтердің құнсыздануы		(1,006,654)	(656,136)
Қаржылық кірістер	26	54,302,791	47,004,444
Қаржылық шығындар	27	(165,720,701)	(71,852,699)
Бағам айырмашылығынан түскен залал	31	(3,212,395)	(7,367,289)
Дивидендтер бойынша кірістер	30	9,296,218	3,693,320
Еншілес ұйымдарға инвестициялардың шығуынан түскен залал	6	-	(7,867,879)
Басқа да пайдалар мен залалдар, нетто		(13,552,544)	839,723
Салық салуға дейінгі залал		(91,226,076)	(48,360,204)
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу	16	6,671,924	5,976,786
Жыл іші залал		(84,554,152)	(42,383,418)
Пайда салығы шегерілгеннен кейінгі басқа да жиынтық пайда/(залал):			
<i>Пайда және залал құрамына қайта жіктелуге жатпайтын баптар:</i>			
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін жұмыскерлерге төленетін сыйақы бойынша міндеттемелерді қайта бағалау	19	93,157	(360,788)
<i>Келесі кезеңдерде пайда және залал құрамына қайта жіктеуге жататын баптар:</i>			
Ақша ағындарын хеджирлеу құралы бойынша таза пайда/(залал)	14	33,259	(14,025,675)
Ақшалай ағындарды хеджирлеу құралдары бойынша залалды кезең ішіндегі шығынға сыныптау	14,23	18,945,341	-
Шетелдік бөлімшені есептілік валютасына қайта есептеуден туындайтын бағам айырмашылығы		179,008	(100,310)
Жыл іші басқа да жиынтық пайда/(залал)		19,250,765	(14,486,773)
Жыл іші жиынтық залал		(65,303,387)	(56,870,191)
Акцияға шаққандағы залал, теңгеде	28	(170)	(85)

Компания басшылығы атынан:

С.М. Мынбаев
Басқарма төрағасы

2020 ж. 18 наурыз

Д.А. Кушеров
Басқарма төрағасының қаржы бойынша орынбасары

2020 ж. 18 наурыз

Н.Х. Әбілова
Бас бухгалтер

2020 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(мың теңгеде)**

	Ескер- тулер	2019 ж.	2018 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жыл іші залал		(84,554,152)	(42,383,418)
Пайда мен залалда көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу	16	(6,671,924)	(5,976,786)
Келесілерге түзету:			
Тозу және амортизацияға	24,25	78,596,284	66,798,464
Қаржылық шығындарға	27	165,720,701	71,852,699
Қаржылық табысқа	26	(54,302,791)	(47,004,444)
Активтердің құнсыздануына		1,006,654	656,136
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы және қызметкерлерге төленетін басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша шығындарға	24,25	4,691,794	813,002
Қаржы активтері бойынша күтілетін несие шығындарына резерв есептеу және берілген қысқа мерзімді аванстардың құнсыздануы	25	3,025,332	1,966,234
Еншілес ұйымдарға инвестициялардың шығуынан түскен залал	6	-	7,867,879
Бағам айырмашылығынан залал	31	3,212,395	7,367,289
Ақшалай ағындарды хеджирлеу құралдары бойынша залалды кезең ішіндегі шығынға сыныптау	14,23	18,945,341	
Дивидендтер бойынша табысқа	30	(9,296,218)	(3,693,320)
Бағалау міндеттемесін тану бойынша шығындар	22,29	9,657,727	-
Пайдаланылмаған демалыстар мен басқа да сыйақылар бойынша резервтерді есептеу		3,638,507	1,094,684
Басқаға		4,112,086	826,319
Айналым капиталындағы және баланстың басқа да баптарындағы өзгерістерге дейінгі операциялық пайда		137,781,736	60,184,738
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтердің өзгеруі (оның ішінде ұзақ мерзімді қайтаруға жататын ҚҚС)		(690,384)	12,992,384
Тауарлық-материалдық қорлардың өзгеруі		1,318,581	772,449
Сауда дебиторлық берешегінің өзгеруі		25,041,550	(244,478)
Қызметкерлердің сыйақысы бойынша міндеттемелердің өзгеруі		(528,438)	(605,521)
Сауда кредиторлық берешектің өзгеруі		(8,037,915)	22,184,396
Төлеуге жататын басқа да салықтардың өзгеруі		10,961,290	(28,638)
Басқа да ағымдағы міндеттемелердің өзгеруі		(27,635,255)	39,833,235
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаты		138,211,165	135,088,565
Төленген пайыздар	15	(78,369,299)	(71,986,544)
Алынған пайыздар		41,723,685	35,042,163
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза қозғалысы		101,565,551	98,144,184
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды сатып алу және жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар үшін төленген аванстарды қоса есептегенде		(104,304,041)	(117,369,698)
Тұрғын үй қорын өткізу		1,165,331	1,078,221
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	6	(21,126,200)	(43,536,570)
Еншілес ұйымдарға инвестицияларды сатудан түскен түсім		3,515,000	10,251,000
Несиелер беру		(2,816,267)	(111,419,630)
Берілген несиелерді өтеу		2,614,904	29,490,096
Алынған дивидендтер		7,783,867	2,427,287
Басқа да қаржы активтерін сатудан түскен түсімдер		236,360	95,965,356
Басқа да қаржылық активтерге инвестициялар		(9,477)	(80,646,021)
Басқасы		169,199	17,617
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		(112,771,324)	(213,742,342)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2019 ж.	2018 ж.
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жарғылық капиталға жарна	14	19,224,600	-
Несиелер алу	15	483,230,730	220,097,422
Несиелерді өтеу	15	(391,383,395)	(93,839,950)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша сыйақы және комиссияларды өтеу	27	(45,236,114)	-
Дивидендтер мен төленген таратулар		(20,664,670)	(1,709,910)
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	15	-	(346,432)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	15	(4,678,135)	-
Басқасы		(199,511)	-
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		40,293,505	124,201,130
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі			
		29,087,732	8,602,972
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	10	33,257,875	25,005,553
Шетел валютасында деноминацияланған ақша қаражаты мен оның баламаларының балансына валюталық бағамдардың өзгерісінің әсері		(1,960,715)	(346,440)
Күтілетін несиелік залалдар бойынша резервтің өзгеруінің әсері		(865)	(4,210)
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	10	60,384,027	33,257,875
Ақшалай емес операциялар:			
«Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымынан Компанияға банктік несиелерді аудару	15	7,249,790	-

Компания басшылығы атынан:

С.М. Мынбаев
Басқарма төрағасы

2020 ж. 18 наурыз

Д.А. Кушеров
Басқарма төрағасының қаржы бойынша орынбасары

2020 ж. 18 наурыз

Н.Х. Әбілова
Бас бухгалтер

2020 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП**
(мың теңгеде)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Шетел валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Бөлінбеген пайда	Капитал жиынтығы
2018 ж. 1 қаңтарына	1,062,635,047	-	184,039	(42,553,250)	597,376,274	1,617,642,110
ХҚЕС (IFRS) 9-ды қолданудың әсері	-	-	-	-	(13,626,392)	(13,626,392)
2018 ж. 1 қаңтарға қайта есептелген сальдо	1,062,635,047	-	184,039	(42,553,250)	583,749,882	1,604,015,718
Жыл іші залал	-	-	-	-	(42,383,418)	(42,383,418)
Жыл іші басқа жиынтық залал	-	-	(100,310)	(14,025,675)	(360,788)	(14,486,773)
Жыл іші жиынтық залал	-	-	(100,310)	(14,025,675)	(42,744,206)	(56,870,191)
Акцияларды шығару (14 Ескерту)	-	290,037	-	-	-	290,037
Дивидендтер (14 Ескерту)	-	-	-	-	(1,709,910)	(1,709,910)
Басқа да бөлулер (14 Ескерту)	-	-	-	-	(5,300,960)	(5,300,960)
Еншілес ұйымдардың капиталына салынған активтерді бағалау	-	-	-	-	910,660	910,660
2018 ж. 31 желтоқсанына	1,062,635,047	290,037	83,729	(56,578,925)	534,905,466	1,541,335,354
2019 ж. 1 қаңтарына	1,062,635,047	290,037	83,729	(56,578,925)	534,905,466	1,541,335,354
Жыл іші залал	-	-	-	-	(84,554,152)	(84,554,152)
Жыл іші басқа жиынтық табыс	-	-	179,008	18,978,600	93,157	19,250,765
Жыл іші жиынтық табыс/(залал)	-	-	179,008	18,978,600	(84,460,995)	(65,303,387)
Акцияларды шығару (14 Ескерту)	19,664,147	(290,037)	-	-	-	19,374,110
Басқа да бөлулер (14 Ескерту)	-	-	-	-	21,144,755	21,144,755
Еншілес ұйымдардың капиталына салынған активтерді бағалау	-	-	-	-	1,607,043	1,607,043
2019 ж. 31 желтоқсанына	1,082,299,194	-	262,737	(37,600,325)	473,196,269	1,518,157,875

Компания басшылығы атынан:

С.М. Мынбаев
Басқарма төрағасы

Д.А. Кушеров
Басқарма төрағасының қаржы
бойынша орынбасары

Н.Х. Әбілова
Бас бухгалтер

2020 ж. 18 наурыз

2020 ж. 18 наурыз

2020 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «соңғы Акционер») қаулысына сәйкес Қазақстанда теміржол саласындағы мемлекеттік активтер жөніндегі холдингтік компанияны ұйымдастыру мақсатында құрылған. Компания 2002 ж. 15 мамырда тіркелген. Компанияның тіркелген офисінің мекен-жайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Д. Қонаев көшесі, 6.

Мемлекет атынан «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ Компанияның жалғыз акционері (бұдан әрі – «Акционер») болып табылады.

Компания Қазақстан Республикасында Мемлекет бақылайтын мемлекеттік теміржол жүйесін пайдалануды жүк тасымалы қызметін көрсету арқылы, магистральды теміржол желісі қызметін көрсету арқылы және теміржол инфрақұрылымын жөндеу мен ұстау арқылы жүзеге асырады. Мемлекет Қазақстанның теміржол саласын реттеу аясында Компания магистральды жүк тасымалы жүйесінде қолданатын тарифтерді белгілейді. Осы реттелетін тарифтер бір бірінен тасымалдау бойынша көрсетілетін қызмет түріне байланысты ажыратылады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрілігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау Комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») магистральді темір жол жүйесі қызметіне тарифтерді 2016-2020 жж.-ға жүк тасымалына тарифтің жыл сайынғы 4%-дық өсімімен бекітті.

Операциялық орта

Қазақстан Республикасының нарығы дамушы нарықтарға тән кейбір ерекшеліктерді, яғни экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңи тәуекелдерге шалдыққыштықты танытуда. Қазақстандағы бизнесті реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгере алады және оларды негізсіз түсіндірудің мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақ экономикалық бағыты мемлекеттің салықтық және ақша-несиелік саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге және мемлекеттегі саяси жағдайдың өзгеруіне айтарлықтай тәуелді.

Компания басшылығы экономикалық жағдайдағы ағымдағы өзгерістерді бақылап, жақын болашақта Компания бизнесінің тұрақтылығы мен дамуын қамтамасыз ету үшін қажетті деп санайтын шараларды іске асырып отыр. Сонымен қатар, Қытайда коронавирустың жақында болған жарқылы Компанияның бизнесіне әсер етуі мүмкін. Алайда, бүгінгі таңда Компанияның болашақ шаруашылық нәтижелері мен қаржылық жағдайына экономикалық жағдайдағы өзгерістердің әсерін анықтау қиын.

Мемлекет Компанияның құрылымына бақылау жүргізе отырып темір жол қызметінің Қазақстан Республикасындағы ұзақ мерзімді саясатын айқындайды. Қазақстан Республикасының темір жол саласы 1997 ж. бастап қайта құрылымдау барысында. Ол жүк тасымалы және инфрақұрылым және оған сәйкес тарифтердің бөлінуін қарастырып, сонымен қоса бақылау ортасын өзгерту мен салаға инвестицияларды тарту үшін жағдай жасау бойынша шараларды қамтиды.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ Тобының (бұдан әрі – «Топ») 2029 ж. дейінгі даму стратегиясына сәйкес 2019 ж. мемлекеттік жекешелендіру бағдарламасына сәйкес тиімділікті арттыру бойынша жұмыстар, транзиттік тасымалдауды дамыту бойынша және корпоративтік портфельді оңтайландыру, Топтың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету, тұтынушылардың қанағаттанушылығын арттыру, пойыздар қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ Топтың тұрақты дамуын қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жалғастырылды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Халықаралық қаржы есептілігі стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕСК») жарияланған Халықаралық қаржы есептілігі стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған.

Осы жеке қаржылық есептілік бас компания «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның қаржылық есептілігі болып табылады. Осы жеке қаржылық есептілікке еншілес ұйымдар шоғырландырылған жоқ. Еншілес, қауымдасқан және бірлескен ұйымдарға инвестициялар құнсыздануды шегергеннен кейінгі өзіндік құны бойынша есепке алынды. Осы жеке қаржылық есептілік Компания басшылығымен 2020 ж. 13 наурызда бекітілген шоғырландырылған қаржылық есептілігімен бірге қарастырылуы керек.

Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес дайындалған «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының заңнамасына сай әрекет ететін Компаниямен ашық пайдалануға берілген, және де Компанияның www.railways.kz корпоративтік сайтында орналастырылған.

Қызмет үздіксіздігі қағидасы

Компанияның жеке қаржылық есептілігі қызметтің үздіксіздігі жорамалы негізінде дайындалған. Бұл Компания жақын болашақта өзінің активтерін сату мен міндеттемелерін өтеуді өзінің негізгі шаруашылық қызметі барысында жүзеге асыруын ұйғарады. 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 99,156,344 мың теңгеге үлкен (2018 ж. 31 желтоқсан: 144,760,198 мың теңге). Сонымен қатар, 2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін залал 84,554,152 мың теңгені құрады (2018 ж.: 42,383,418 мың теңге). Сонымен қатар 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттары 105,583,055 мың теңгені құрайды (2018 ж.: 98,144,184 мың теңге). 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 98,581,248 мың теңге көлеміндегі несиелері есепті күннен кейін 12 ай ішінде өтелуі қажет. Компания басшылығы өзінің ақша қаражаттарына деген қажеттілігін, міндеттемелері бойынша өтеу қабілетін және даму жоспарын бағалады. Компания көлемді инвестициялық жобаларды операциялық қызметтен түскен ақша қаражатымен қоса Мемлекеттен алынған капитал мен сыртқы несиелер арқылы тарихи қаржыландырды. Басшылық қызмет үздіксіздігі жорамалын бағалау кезінде Компанияның қаржылық жағдайын, күтілетін болашақ қаржылық нәтижелерін және қызметтен ақша ағымдарын, несиелерін, қол жетімді несие қорлары мен өзінің инвестициялық сипаттағы міндеттемелерін, күтілетін тарифтерді, валюта бағамын және Компания алдынан өтетін басқа да тәуекелдерді есепке алды. Сәйкес талдауды жүзеге асырғаннан кейін Компания басшылығы Компания операциялық қызметті жалғастыру үшін және өзінің міндеттемелерін (31 Ескерту) өтеу үшін жеткілікті қорларға ие деп есептеді және қызмет үздіксіздігі қағидасын қолдану орынды деп санады.

Құнды анықтау негізі

Есеп беру күніне бағалау немесе әділ құнмен есепке алынатын кейбір қаржылық құралдарды қоспағанда, жеке қаржылық есептілік тарихи құн қағидасы негізінде дайындалған.

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») берілген. Компанияның функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын шетел құрылымдық бөлімшелерінің активтері мен міндеттемелері есептік күнге бағам бойынша аударылады, ал пайдалар немесе залалдар жыл іші орташа бағам бойынша аударылады. Қайта есептеу бойынша туындайтын бағамдық айырмашылықтар басқа да жиынтық табыстарда ескеріледі. Шетелдік ұйымдар шыққан кезде, аталған шетелдік ұйымдарға тиесілі барлық жинақталған бағам айырмашылықтары пайда мен залалда танылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерде толық айырбасталатын валюта болып табылмайды. Компанияның функционалды валютасынан басқа валютадағы (шетелдік валютадағы) операциялар Қазақстандық қор биржасы («ҚҚБ») белгілеген операцияны жасау күніне нарықтық бағам бойынша ескеріледі. ҚҚБ сессиясында сауда-саттық өткізілмеген шетелдік валюталар бойынша валюталардың айырбастау бағамын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Reuters ақпараттық агенттігінің арналары бойынша алынған баға белгілеуге сәйкес АҚШ долларына кросс-бағамды қолданып есептейді.

Шетелдік валюталарда берілген ақша активтері мен міндеттемелер есептік күндегі бағам бойынша ұйымның функционалды валютасына қайта есептеледі. Операцияны жасаған күнінен кейін айырбастау бағамдарының өзгеруі нәтижесінде пайда болатын барлық бағамдық айырмашылықтар пайда мен залалда көрсетіледі. Әділ құны бойынша шетелдік валюталарда берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын белгілеу күніндегі қолданыстағы бағам бойынша теңгеге қайта есептеледі. Шетелдік валютада тарихи құны бойынша берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер қайта есептелмейді. Пайда мен залалға тиесілі бағам айырмашылығынан залал/(табыс) жеке есептілікте пайда мен залал және де басқа да жиынтық табыс құрамында жеке көрсетілген.

Келесі кестеде мына күндерге теңгенің айырбастау бағамы берілген:

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
АҚШ доллары	382.59	384.20
Еуро	429.00	439.37
Швейцар франкі	395.16	390.41
Ресей рублі	6.16	5.52

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

2019 ж. 1 қаңтардан бастап жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді, сондай-ақ қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қабылдау

Келесі стандарттарды, түсіндірулерді және түзетулерді компания алғаш рет 2019 ж. қолданды:

- ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау». ХҚЕС (IFRS) 16 ХҚЕС (IAS) 17 және оған байланысты барлық түсіндірмелерді алмастырды: ХҚЕТК (IFRIC) 4 «Келісімде жалдау шарты белгілерінің болуын анықтау»; ТТК (SIC) 15 «Операциялық жал – ынталандыру»; ТТК (SIC) 27 «Жалдың заңды нысаны бар мәмілелердің мәнін бағалау»;
- ХҚЕТК (IFRIC) 23 «Табыс салығын танудағы белгісіздік». Бұл түсіндірме компаниялар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты есептеу мақсаттары үшін салық органдары жоғары ықтималдығы бар салық белгісіздіктерінің түсіндірмелерін қолдануы тиіс екендігін түсіндіреді;
- ХҚЕС (IFRS) 9-ға түзетулер - Теріс өтемақыны болжайтын мерзімінен бұрын өтеу сипаттамалары. Осы түзету талаптары борыштық құрал мерзімінен бұрын өтелетін мерзімінен бұрын өтеу опциясы бар қаржы активтеріне қатысты, ол келісімшарттық ақша ағындарының қалған өтелмеген шамасына қарағанда көп, сол сияқты аз болуы мүмкін және осындай құралдарды амортизацияланған құны бойынша не басқа да жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша саралауға рұқсат береді;
- ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер – қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындардағы ұзақ мерзімді қатысу үлесі. Түзету ХҚЕС (IFRS) 9 құнсыздануға қойылатын талаптарды қоса алғанда, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияларға қолданылатынын, бірақ үлестік қатысу әдісі қолданылмайтындығын түсіндіреді;
- ХҚЕС (IFRS) 3, ХҚЕС (IFRS) 11, ХҚЕС (IAS) 12 және ХҚЕС (IAS) 23-ке түзетулер - 2015-2017 жж. ХҚЕС -на жыл сайынғы жетілдірулер.;
- ХҚЕС (IAS) 19 түзетулер - зейнетақы жоспарын өзгерту, қысқарту және реттеу.

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Көрсетілген түзетулер мен түсіндірулер әсері төменде берілген ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» қоспағанда, Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» қолдануының жалпы әсері

ХҚЕС (IFRS) 16 жалға беруші де, жалға алушы да тарапынан жалдау және есепке алу келісімдерін айқындаудың бірыңғай моделін енгізді.

Компания түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдалана отырып ХҚЕС (IFRS) 16 қолданды, оған сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта қаралмайды және ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолданудың кумулятивтік әсері бөлінбеген пайданың кіріс сальдосын түзету ретінде ұсынылады.

Компания ХҚЕС (IFRS) 16 көшу кезінде келесі практикалық жетілдірулерді қолданды:

- Тұтасымен келісімшарт немесе оның жекелеген құрамдас бөліктері ХҚЕС (IAS) 17 Жалдау және 4 (IFRIC) ХҚЕТК-тарын қолдана отырып, бұрын жалдау ретінде анықталған келісімшарттар үшін бастапқы қолдану күніне жалдау болып табылатындығына қайта талдау жүргізбеді;
- жалдау шарттарының портфеліне қатысты дисконттаудың бір ставкасын қолданды;
- экономикалық орынды мерзімін ұзарту және жалдау объектісін сатып алу мүмкіндігін ескере отырып, мерзімі он екі айдан кем болған шарттарды, сондай-ақ төмен құнды активтер бар жалдау шартын талдаудан алып тастады.

ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес жалға берушінің есеп тәртібі ХҚЕС-пен (IAS) 17 салыстырғанда іс жүзінде өзгеріссіз қалды. ХҚЕС-пен (IAS) 17 сәйкес жалға берушілер жалдау шарттарын сол сыныптау қағидаларын қолдана отырып жіктеуді жалғастырады, сонымен қатар жалдың екі түрін бөліп көрсетеді: операциялық және қаржылық. Алайда, ХҚЕС (IFRS) 16 талап етілетін, атап айтқанда, жалға берушінің жалға алынған активтердегі қалдық қатысу үлесіне байланысты туындайтын тәуекелдерді басқаруына қатысты ашып көрсетулерге түзетулер енгізіп, кеңейтті.

Жалдаудың жаңа анықтамасының әсері

Жал анықтамасындағы өзгеріс негізінен бақылау ұғымына қатысты болып табылады. ХҚЕС (IFRS) 16 клиенттің өтеуге айырбастауға уақыт кезеңі ішінде сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылауға құқығы бар ма негізге ала отырып, жал шартының бар-жоғын анықтайды. 2019 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін Компания ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес жал анықтамаларын және тиісті талаптарын барлық жалдау шарттарына қолданады (жалға беруші немесе жалға алушы болсын). ХҚЕС (IFRS) 16 жалдың жаңа анықтамасы Компания үшін жалдың анықтамасына сәйкес келетін шарттардың көлемін айтарлықтай өзгерткен жоқ.

ХҚЕС (IFRS) 16 жалгер есебіне айтарлықтай өзгерістер енгізді, операциялық және қаржылық жал арасындағы айырмашылық жойып, қысқа мерзімді жалға алу және жалға беру құны төмен активтерді қоспағанда, пайдалану құқығы формасындағы актив ретінде және жал бойынша міндеттемелер үшін барлық жалға беру келісім-шарттарды тануды талап етті. Сатудың өзіндік құнына және жалпы және әкімшілік шығыстарға енгізілген 2019 ж. төмен құнды активтердің қысқа мерзімді жалдау және жалдау бойынша шығыстар 519,013 мың теңгені және тиісінше 80,133 мың теңге құрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

2019 ж. 1 қаңтарға активтерге, міндеттемелерге, капиталға және жалдау бойынша шарттық міндеттемелерге әсері:

	ХҚЕС (IFRS) 16 қолданудың жалпы әсері
Активтер	
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар (5 Ескерту)	40,481,885
Активтерге таза әсері	40,481,885
Міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер (18 Ескерту)	40,481,885
Міндеттемелерге таза әсері	40,481,885

Пайдалану құқығы нысанындағы актив пен жалдау міндеттемесі түрінде танудың нәтижесінде кейінге қалдырылған салық активі мен міндеттеме баламалы болады. Осылайша, ХҚЕС (IFRS) 16 қабылдау 2019 ж. 1 қаңтарындағы бөлінбеген пайдаға әсер еткен жоқ.

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін Компания бастапқы тану күніне танылған активтер мен міндеттемелердің бастапқы баланстық құнын өзгерткен жоқ (яғни пайдалану құқығы формасындағы актив және жалдау бойынша міндеттемелер нысанындағы активтер ХҚЕС (IAS) 17 қолдана отырып танылған жалдау бойынша активтер мен жалдау бойынша міндеттемелердің шамасына тең сомада бағаланды). Бұрын ХҚЕС (IAS) 17 сәйкес қаржылық жалдау ретінде жіктелген және бұрын «Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер» ретінде ұсынылған жалдау бойынша міндеттемелер енді «Жалдау бойынша міндеттемелер» жолында көрсетіледі.

Төменде жалдау бойынша міндеттемелерді салыстыру ұсынылған:

2019 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер	57,498,203
2019 ж. 1 қаңтарға қосымша несие қаражатын тарту мөлшерлемесі бойынша дисконттау әсері (жылдық 15% өлшенген орташа мөлшерлеме)	(16,975,447)
2019 ж. 1 қаңтарға операциялық жалдау бойынша дисконтталған шарттық міндеттемелер	40,522,756
Қысқа мерзімді жалдау және төмен құнды активтер жалдаумен байланысты шарттық міндеттемелерді шегергенде	(40,871)
Бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген, танылған жалдау бойынша міндеттемелер	40,481,885
Оған қоса бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалға алуға байланысты шарттық міндеттемелер (18 Ескерту)	1,145,753
2019 ж. 1 қаңтарға жалдау бойынша міндеттемелер	41,627,638

Акцияға шаққандағы пайдаға/(залалға) және шығынға әсері

Жаңа стандарт жалға алушы үшін операциялық жалдау ретінде бұрын жіктелген жалға алуға байланысты шығыстардың сомасын өзгертуге және ұсынуға әкелді. ХҚЕС (IAS) 17 сәйкес операциялық жалдау бойынша шығыстар операциялық шығыстардың бір бөлігі ретінде ұсынылған. ХҚЕС (IFRS) 16 қолдана отырып, шығыстар қаржыландыру мен амортизацияға арналған шығындарға бөлінеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Акцияға шаққандағы пайдаға/(залалға) және шығынға әсері:

	2019 ж.
Сатудың өзіндік құнын төмендету:	
Тозу және амортизация бойынша шығындардың ұлғаюы	(8,541,384)
Байланыс қызметтері бойынша шығындардың төмендеуі	8,219,858
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер бойынша шығындарды төмендету	3,429,547
Операциялық жалдау бойынша шығындардың төмендеуі	138,634
Жалпы табыстың ұлғаюы	3,246,655
Жалпы және әкімшілік шығындарды төмендету:	
Тозу және амортизация бойынша шығындардың ұлғаюы	(45,546)
Операциялық жалдау бойынша шығындардың төмендеуі	60,925
Қаржылық шығындардың ұлғаюы	(5,365,143)
Жыл іші салық төлеуге дейінгі шығындардың ұлғаюы	(2,103,109)
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеуді ұлғаюы	420,622
Жыл іші шығынның ұлғаюы	(1,682,487)
Бір акцияға шаққандағы шығынның ұлғаюы, теңге	(3)

ХҚЕС (IFRS) 16 қабылдауы Компанияның басқа да жиынтық табысына әсер еткен жоқ.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке әсері

ХҚЕС (IAS) 17 сәйкес жалдау төлемдері операциялық қызметтен түскен ақша ағындарының бөлігі ретінде ұсынылған болса, ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес жалдау төлемдері жалдау міндеттемесінің және негізгі борышты өтеудің пайызы ретінде ақшалай төлемдерге бөлінеді. ХҚЕС (IFRS) 16 талаптарына сәйкес Компания қаржылық қызметтен ақша ағымындағы негізгі қарызды өтеуді ұсынды. Компанияның Есеп саясатына сәйкес төленген пайыздар операциялық қызметтен түскен ақша ағымының бөлігі ретінде жіктеледі. Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер, төмен құнды активтерді жалға алғаны үшін төлемдер және жалдау міндеттемесін бағалауға енгізілмеген ауыспалы жалдау төлемдері операциялық қызметтің бір бөлігі ретінде берілген.

ХҚЕС (IFRS) 16 қабылдауы таза ақша ағындарына елеулі әсер еткен жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа және қайта қаралған стандарттар

2020 ж. 1 қаңтарынан және осы күннен кейін басталатын есептік кезеңдер үшін бірқатар жаңа стандарттар, түсіндірмелер және өзгертулер күшіне енеді. Әсіресе, Компания келесі стандарттар, түсіндірмелер мен өзгертулерді қолданған жоқ:

- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру келісімшарттары» (2021 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін жарамды);
- ХҚЕС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржылық есептілік» и ХҚЕС (IAS) 28 өзгертулер «Инвестор мен оның қауымдасқан немесе бірлескен ұйымы арасында активтерді сату немесе беру» (ХҚЕС жөніндегі Кеңес айқындайтын күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданыста болады);
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер – Бизнес анықтамалары (жылдық есепті кезеңнің басынан бастап 2020 ж. 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын сатып алу үшін жарамды);
- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IAS) 39 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулер – Базалық пайыздық ставканың реформасы (2020 ж. 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін жарамды);
- ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Елеулі анықтау (2020 ж. 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге жарамды);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктеу (2022 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін жарамды).

Осы стандарттар мен түзетулер күшіне енгеннен кейін олар Компанияның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар кез келген жинақталған тозуды және құнсызданудан болған залалдарды шегергеннен кейінгі нақты шығындар моделі бойынша көрсетіледі. Актив қолдануға қол жетімді болған жағдайдан бастап оның тозылуы есептеліне бастайды.

Кейінгі шығындар

Активтің пайдалы қызмет көрсету мерзімі кезінде шығындалатын техникалық ұстау бойынша шағындар (активті жақсы қалпында ұстау үшін жүргізілетін техникалық ұстау бойынша тұрақты жұмыстар), және де жөндеу бойынша шығындар (техникалық тексеру, техникалық ұстау бойынша келісім-шарттар және т.б.) пайда мен залалда пайда болуына байланысты танылады.

Активті ХҚЕС (IAS) 16 «Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар» сәйкес тану үшін қажетті сипаттамаларды қанағаттандыратын шығындар ғана капиталданады.

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс құрамына құрылыс кезінде шығындалған тікелей жатқызылатын жанама шығындардың сәйкес бөлулерін қосқанда жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды сатып алу және салу бойынша шығындар жатады. Аяқталмаған құрылыстың ағымдағы құнын дұрыс есепке алу мақсатымен және құнсызданудан залалдарды тану мақсатымен әрдайым қайта қаралады.

Жалдау шарттары

Белгілі бір кезең ішінде компанияға сәйкестендірілген активті пайдалануды бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жекелеген компоненттеріне) қатысты (оны ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» анықтайды) Компания пайдалану құқығы нысанында активті және жалдаудың басталу күніне тиісті міндеттемені таниды. Шарттардың жалданбайтын компоненттері өзге де орынды стандарттарға сәйкес ескеріледі.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» сәйкес Компания көрсетілген стандартты жалдау басталған күні жалдаудың көзделген мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға опцион болмайтын жалдау шарттарына, ауыспалы жалдау мөлшерлемесімен жалдау шарттарына, сондай-ақ төмен құнды активтерді жалдау шарттарына қолданылмайды. Төмен құнды активтерді жалға алу және қысқа мерзімді жалға алу компания жалдау мерзімі ішінде сызықтық әдіспен шығыс ретінде таниды.

Жалдаудың басталу күніне Компания жалдау міндеттемелерін осы күнге дейін жасалмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша есептейді. Дисконттау, егер оларды оңай анықтауға болатын болса, жалдау шарттарында белгіленген мөлшерлемелерді қоспағанда, Компанияның қосымша қарыз қаражаттарын тартудың пайыздық мөлшерлемесін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

(мың теңгеде)

Компания жалдау міндеттемесін әр кезде қайта бағалайды (және пайдалану құқығындағы тиісті активке тиісті түзетулер енгізеді), қашан:

- жалдау мерзімі өзгерген немесе елеулі оқиға немесе өзгеріс сатып алу опционын бағалауды өзгертуге әкеп соқтырған жағдайда пайда болды, бұл жағдайда жалдау міндеттемесі қайта қаралған дисконттау арқылы қайта қарастырылған жалдау төлемдерін қайта есептеу арқылы қайта қарастырылған дисконт мөлшерлемесі арқылы бағаланады.
- жалдау төлемдері индекстің немесе ставканың өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және осы жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесі пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады (егер жалдау төлемдерінің өзгеруі өзгермелі пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылмаса, бұл жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады).
- жалға алу шарты модификацияланған және жалға алу шартын өзгерту жеке жалға алу шарты ретінде ескерілмейді және бұл жағдайда жалға беру бойынша міндеттеме модификацияланған жалға алу шартын жалға алу мерзімі негізінде қайта бағаланады, қайта қаралған дисконттау ставкасын пайдалана отырып, қайта қаралған жалға алу төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.

Жалға алу басталған күнге Компания активті бастапқы құн бойынша пайдалану құқығы нысанында бағалайды, ол жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалау шамасын, жалға алу басталған күнге немесе жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегере отырып, осындай күнге дейінгі жалдау төлемдерін, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындарды қамтиды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншігінде тұрған активтерге қатысты қолданылатын есеп саясаты пайдаланылады, оның ішінде тозуды және амортизацияны есептеуге, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексеруге қатысты.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады: активті пайдалы қолданудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі.

Компания қаржылық жағдай туралы жеке есепте жеке бапта (18 Ескерту), ал егер олар меншігінде болса, яғни жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар (5 Ескерту) және материалдық емес активтер құрамында болса, тиісті базалық активтер ұсынылатын баптардағы пайдалану құқығы нысанындағы активтерді ұсынады.

Несиелер бойынша шығындар

Компания сыныпталатын активтерді сатып алумен, салумен және өндірумен тікелей байланысты несиелер бойынша шығындарды, сондай-ақ осы активтің құнының бір бөлігін капиталдандырады.

Компания ортақ мақсатқа жұмылдырылған несиелерді олардың сыныпталатын активті алу үшін тікелей жұмсалған шығындарының көлемінде ғана капиталдандырады. Капиталдандыру мөлшерлемесі ретінде Компанияның сыныпталатын активтерінің салынуы мен өндіруіне жұмсалған несие шығындары бойынша орташа безбенделген өлшемі алынады. Алайда, активті тікелей сатып алу бойынша шығындар орташа безбенделген өлшемді анықтағанда есепке алынбайды.

Оларды сыныпталатын активтерге пайдалану күтілетін жекелеген несиелердің уақытша инвестицияларынан алынған инвестициялық табыс капитализацияға жарамды несиелер бойынша шығындардан шегеріледі.

Несиелер бойынша шығындар сондай-ақ шетелдік валютамен қарыз алу нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмашылықтарды қамтиды, пайыздарды төлеу бойынша залалдарды түзету болып саналады. Пайыздарды төлеу залалдарын түзету түрінде капиталдандырылған бағамдық айырмашылық сомасы егер де несие жергілікті валютада алынған болатын жағдайда, Компания капиталдандырған пайыздарды төлеу сомасынан аспайды. Бағамдық айырмашылықтың кез-келген асуы пайда мен залалда көрсетіледі.

Несиелер бойынша өзге шығындар олар туындайтын кезеңдегі пайда мен залалда танылады.

Тауарлық-материалдық қорлар

Тауарлық-материалдық қорлар өзіндік құн мәндерінің немесе өткізудің таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құнға қорларды жеткізуге және ағымдағы күйге келтіруге байланысты келтірілген шығындар кіреді. Өткізудің таза құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалатын бағалау шығындарын шегергенде кәдімгі қызмет барысында қорларды өткізу құнының бағасын білдіреді. Босалқылар өндіріске жіберу, сату және де басқа босату түрлері барысында орташа өлшенген құн әдісі бойынша есепке алынады.

Қаржылық құралдар

Қаржылық активтер мен міндеттемелер Компания тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Компанияның қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады.

Барлық танылған қаржы активтері кейіннен амортизацияланған құны немесе қаржы активтерін басқару жөніндегі Компанияның бизнес-моделі және қаржы активтерінің ақша ағындарының шарттық сипаттамалары негізінде әділ құны бойынша бағаланады.

Бұл ретте:

- мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, әдетте, кейіннен амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- мақсаттары шартта көзделген ақша ағындарын алу және қарыз құралын сату болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын үлестік құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі сома мен ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, кейіннен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады (ӘҚБТЖП); және
- барлық басқа үлестік инвестициялар мен үлестік инвестициялар кейіннен пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады (ӘҚБТЖЗ).

Ағымдағы жылы Компания ӘҚБТЖП және амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін борыштық құралдарға инвестицияларды ӘҚБТЖЗ бойынша жіктеген жоқ. .

Кейіннен амортизацияланған құны бойынша немесе ӘҚБТЖП бойынша бағаланатын борыштық құралдар құнсыздану мәніне бағаланады(4 Ескерту).

Бастапқы танудан кейінгі барлық қаржылық міндеттемелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн немесе ӘҚБТЖЗ бойынша бағаланады.

Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржылық міндеттемені модификациядан туындайтын кіріс немесе шығыс пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі. Табыс немесе шығыс қаржы құралының бастапқы тиімді пайыздық ставкасын пайдалана отырып, оларды дисконттай отырып, шартта көзделген жаңа шарттарға сәйкес болашақ ақша ағындарының бастапқы ақша ағындары мен дисконтталған келтірілген құны арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер

Сатуға арналған деп сыныпталған ұзақ мерзімді активтер (және шығарылатын активтер тобы) екі шаманың арасындағы ең кішісін қолдану арқылы бағаланады: бұған дейінгі баланстық құн және сату шығындарын шегергеннен кейінгі әділ құны. Егер де ұзақ мерзімді активтер және шығарылатын активтер тобының баланстық құны олардың өндірістік қолданысы емес, сатылуы нәтижесінде өтелетін болса, онда сондай активтер сату үшін арналған деп сыныпталады. Егер де ұзақ мерзімді активтер (немесе шығарылатын активтер тобы) өзінің қазіргі қалпында сатылса және де сатылуының ықтималдылығы жоғары болса, онда жоғарыда аталған шарт орындалды деп саналады.

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Айналымнан тыс активтің сату үшін арналған деп сыныпталуы тоқталуы тиіс болған жағдайда, Компания айналымнан тыс активтердің баланстық құнына жасалынатын қажетті түзетулерді жалғасатын қызметтен пайда мен залал құрамында сыныпталу критерийлерінің қанағаттандырылуы тоқтатылған кезеңде таниды. Егер де сату үшін арналған деп сыныпталуы тоқтатылған шығарылатын топ немесе айналымнан тыс активтер еншілес ұйым, бірлескен операция, бірлескен ұйым, қауымдасқан ұйым немесе қауымдасқан немесе бірлескен ұйымның иелену үлесі болып табылатын болса, онда активтердің сату үшін арналған деп сыныпталуы басталған кезеңнен бастап барлық кезеңдер үшін қаржылық есептілік түзетіледі.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей қатысты шығындар ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа капитал түсімінің сомасынан алынған ретінде көрсетіледі. Жарғылық капиталға барлық ақшалай емес салымдарды тәуелсіз бағалаушы беру күніндегі жағдай бойынша әділ құны бойынша бағалайды.

Орналастырудың заңи тіркелуі жүзеге асырылмаған орналастырылатын жай акциялар үшін алынған қаражат қосымша төленген жарғылық капитал ретінде тіркеу сәтіне дейін танылады. Тіркелуден кейін түсімдер жарғылық капиталға ауыстырылады.

Басқа салымдар

Компания Акционермен/соңғы Акционермен активтерді алу, нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейін түзету сияқты операцияларды және Компанияның жарғылық капиталында қосымша үлес алуға әкелмейтін Акционермен/соңғы Акционермен өзге де операциялар жасайды. Компания мұндай операцияларды бөлінбеген пайда арқылы көрсетеді.

Басқа да бөлулер

Бөлу Компания ақшалай қаражатты немесе ақшалай емес активтерді Акционерге/соңғы Акционерге өтеусіз негізде беруді міндеттенгенде капиталдың құрамында танылады және мұндай міндеттеменің сомасы сенімді бағалануы мүмкін. Бөлу капиталдың құрамында қолдану мүмкін болатын кейінге қалдырылған салықтың кез келген әсері алынған құн бойынша танылады.

Хеджирлеу есебі

Компания әділ құнды хеджирлеудің құралы, ақша ағындарын хеджирлеу құралы немесе шетел құрылымға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде туынды қаржылық құралдарды, орнатылған туынды қаржылық құралдарды және орнатылмаған туынды қаржылық құралдарды (валюталық тәуекел бойынша) қосқанда хеджирлеудің жеке құралдарын белгілейді. Болашақ мәмілелердің міндеттемелері бойынша валюталық тәуекелді хеджирлеу ақша ағындарын хеджирлеу құралы ретінде есепке алынады.

Компания хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін тармақ арасындағы қатынасты олар тәуекелдерді басқару мен хеджирлеу стратегиясына байланысты танылған мезеттен бастап құжаттайды. Сонымен қоса, хеджирлеу қатынасын белгілеу барысында Компания хеджирлеу құралының тиімділігін әрдайым құжаттайды. Тиімділік хеджирлеу тәуекеліне жатқызылатын хеджирлеу тармағымен байланысты әділ құнның немесе ақша ағымының өзгеруін өтеу негізінде қарастырылады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Ақша ағындарын хеджирлеудің құралы ретінде белгіленген және тану шарттарын қанағаттандырған қаржылық құралдардың әділ құнының өзгеруінің тиімді үлесі басқа да жалпы табыста көрсетіледі және ақша ағындарын хеджирлеу резервінде жинақталады. Ақша ағындарын хеджирлеудің әділ құнының өзгеруінің тиімді емес бөлігі есепті кезеңнің пайда мен залалына қосылады да қаржылық шығын жолында көрсетіледі.

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Басқа да жалпы табыста танылған сома пайда мен залалға әсер еткен кезеңдерде хеджирленетін тармақ хеджирленетін тармақ шығысқа шығарылатын жол бойынша пайда мен залалға сыныпталады.

Хеджирлеу есебі тоқталатын күн:

- а) Компания хеджирлеу қатынасын тоқтатқан кезде;
- ә) хеджирлеу құралының мерзімі аяқталған кезде, хеджирлеу құралы сатылған, орындалған немесе келісімшарт бұзылған кезде;
- б) қаржылық құрал ретінде танылу үшін қажетті шарттардың орындалуы тоқтатылған кезде.

Басқа да жалпы табыста жинақталған өзгерістер ықтималдылығы жоғары деп саналған мәміле нәтижелерімен бір уақытта пайда немесе залалға есептен шығарылады. Егер ықтималдылығы жоғары деп саналған мәмілені жүзеге асыру күтілмесе, басқа да жалпы табыста жинақталған сәйкес өзгертулер бірден пайда мен залалға жатқызылады.

Түсім

Түсім уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыларға Компания көрсетілген тауарлар мен қызметтердің орнына алуға құқылы өтемақы мөлшерінде өтемақы мөлшерінде көрсетіледі деп танылады. Түсім ҚҚС пен жеңілдіктерді есептемегенде көрсетілген.

Қызметтер көрсетуден түскен кірістерді есепке алу

Магистральдық темір жол желісі қызметтерін көрсету

Магистральдық темір жол желісінің көрсетілген қызметтері үшін түсім уақыт бойы танылады және ТМРК бекіткен тарифтер бойынша вагон-километр үшін есептеледі. Түсім есепті кезеңде көрсетілген қызметтердің көлемі туралы нақты деректер негізінде танылады.

Қызметтер тасымалдаушылармен шарттарда айтылған айлық көлемнен 100% алдын ала төлем шартымен ұсынылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер құрамында ақшалай қаражат түскен күні алынған аванстар ретінде көрсетіледі.

4. ЕЛЕУЛІ ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУДАҒЫ БЕЛГІСІЗДІК КӨЗДЕРІ

Жеке қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау жеке қаржылық есептілігінде есептік күндегі активтер мен міндеттемелердің алынған сомаларына, әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуына, есептік кезең бойындағы табыс пен шығынның есептілікке алынған сомаларына әсерін тигізетін пайымдауларды және субъективті бағалаулар мен жорамалдарды Компания Басшылығымен қолдануын көздейді. Осы бағалар тарихи білімге немесе маңызды факторларға негізделгеніне қарамастан, нақты нәтижелер осы субъективті бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Есеп саясатын қолданған кезде пайдаланылған елеулі пайымдаулар

Компанияның есеп саясатын қолданған кездегі және жеке қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға елеулі әсер еткен елеулі пайымдаулардан басқа, бағалауда белгісіздік орын алған елеулі пайымдаулар төменде көрсетілген.

Бақылауды анықтау

Компания бақылайтын ұйымдар еншілес ұйымдар болып табылады. Компания еншілес ұйымды инвестиция нысанына қатысуынан кіріс өзгеруімен байланысты шығынға ұшырағанда немесе ондай кірісті алуға құқығы болса, сондай-ақ инвестициялар нысанына қатынасты ықпал өзінің билігін жүзеге асырумен кіріске иелік ету мүмкіндігі болса ғана бақылайды (6 Ескерту).

Компания Акционермен жасасқан сенімгерлікпен басқару келісімшартының негізінде «Ақтау халықаралық теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ еншілес ұйым ретінде таныды. Себебі, сенімгерлік келісім-шарты арқылы Акционермен Компанияға берілген кең құзырет негізінде Компания осы ұйымның қызметін жеке дара басқара алады және дивиденттерге ие бола алады.

Нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемен алынған несиелер

Компания ұқсас несиелер үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемен Акционерден/соңғы акционерден несиелер алады. Бұл несиелер бастапқыда қарыз қаражатын тартумен байланысты шығындар қоса есептелген ақша қаражатының әділ құнын (амортизацияланатын құнын) көрсететін құнмен есепке алынады. Компания капитал құрамында осы несиелердің әділ құнын ұқсас мерзімдік ұзақ мерзімді мемлекеттік қазынашылық міндеттемелердің мөлшерлемелерін қолданып есептейді және несиені әділ құнына дейін түзетуді таниды (кейінге қалдырылған сәйкес салықты шегергенде). Ұқсас мерзімдер болмаған жағдайда, Компания көбірек сәйкес келетін нарықтық мөлшерлемені Компания алған несие мерзіміне экстраполяциялайды. Бастапқы танудан кейін несиелер амортизациялық құнмен тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісі қолданылып есепке алынады.

Сатуға арналған деп сыныпталған активтер

2015 ж. желтоқсанда Қазақстан Республикасының Үкіметі «2016-2020 жж. арналған Жекешелендірудің кешенді жоспарын» (бұдан әрі - «Жоспар») бекітті және бұл жоспарды орындау мақсатында 2016 ж. ақпан айында Компания Басшылығы сатылатын еншілес ұйымдар, қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындар тізімін бекітті. ХҚЕС (IFRS) 5 «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет» активті сату бойынша басшылықтың жоғары ықтималдылықпен шешімді қабылдауды талап етеді. Есепті күнгі жағдай бойынша, Компания басшылығы жоспардың іске асыру мәртебесін қарады және ХҚЕС (IFRS) 5 өлшемдерге сай белгілі бір инвестицияларды сатуға арналған ретінде жіктеді.

Ақша қаражаттарын өндіретін бірлікті анықтау

Компания құнсыздануды тестілеу үшін барлық сегменттерді ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін Топты бір бірлік ретінде қарастырды. Себебі ағымдағы Топтың операциялық моделінде ақша қаражаттарының әрбір сегменті жеткілікті дәрежеде тәуелсіз болып табылмайды. Теміржол инфрақұрылымы біртұтас болып табылады және жүк және жолаушылар көлігі қызметіне бөлінбейді, сондықтан да жүк және жолаушылар бағыты бойынша алынған ақша ағындарының инфрақұрылымын жүк және жолаушылар бағытына объективті түрде бөлуге болмайды. Жүктерді тасымалдау, сондай-ақ кросс-субсидиялауға жолаушылар тасымалының қажеттілігі тарифтерінің реттеу ерекшеліктерін ескере отырып, темір жол инфрақұрылымы тиісінше, тәуелсіз ақша ағындарын қозғалысқа келтірмейді, сол себепті құнсыздануға өткізілген тестте Компания ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін, бір бірлік ретінде қарастырылады.

Қазақстан Республикасы Үкіметі Компанияның түпкілікті Акционері бола тұрып, Компанияның жекешелендіру процессіне қатысатын компаниялардың тізімін бекітті, жекешелендірудің нәтижесінде компанияның бизнес өкілдерімен өзара әрекет етудің жаңа жүйесін құрады. Компанияның қайта құрылу үдерісінің аяқталмағанынан, бұл ықтимал оқиғаларды осы жылдың құнсыздануын тестілеу барысында есепке алмаған. Келесі өзгерістер тудырушы бірліктер ретінде танылып Компания активтерінің баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

Бағалаулардағы белгісіздіктің негізгі көздері

Төменде есептің кезеңнің соңына болашаққа қатысты негізгі пайымдау және бағалаудағы белгісіздіктің басқа негізгі көздері көрсетілген. Бұлардың келесі есепті жылы актив мен міндеттемелердің баланстық құнына елеулі әсер етуінің ықтималдылығы жоғары.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есептік күніне активтердің баланстық құнының құнсыздану индикаторларының бар болуына тексеру жүргізеді.

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

(мың теңгеде)

Активтің құнсыздануының индикаторларының болуын анықтау қайта құрылымдау процессіндегі өзгерістер, теміржол индустриясының өсуі, болжамдық ақша ағындары, болашақта қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық жағынан ескіруі, қызмет көрсетудің тоқтатылуы, орын ауыстыруға жұмсалатын ағымдағы шығындар мен құнсызданудың бар екендігін көрсететін жағдайлардың басқа да өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

Егер мұндай индикаторлар бар болса, активтің өтелетін құны бағаланады және активтің баланстық құнымен салыстырылады. Құнсыздану баланстық құны активтің өтелетін құнынан артық болған жағдайда танылады. Өтелетін құн екі мәnnің: өткізу шығынын шегергендегі активтің әділ құны мен пайдалану құнының ең үлкені ретінде белгіленеді. Пайдалану құнын бағалау кезінде есептік келешектегі ақша ағындары, басшылықтың пікірінше, ақшаның уақытша құнының ағымдық нарықтық бағасын және активтерге тән тәуекелдерді көрсететін олардың ағымдық құнына дейін дисконтталады, құн капиталдың өлшенген орташа құны негізінде (түзетілген WACC мөлшерлемесі) Өтелетін бағалау құнындағы өзгеріс құнсыздануға немесе оның болашақ кезеңдерде қалпына келуіне әкелуі мүмкін.

Құнсыздану индикаторлары бар болғандықтан Компания жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың құнсыздануына тестті 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жүргізді.

Бұдан басқа, қолдағы ең жақсы қол жетімді дәлелдерді қолдана отырып ақша ағымын бағалауда операциялық және қаржылық факторларды, сонымен бірге көптеген субъективті факторлар есепке алынған.

Тарихи қалыптасқан ақпарат және жоспарланған сұраныс көлемдері негізінде тестілеуде қолданылған операциялық жорамалдар тасымалдаудың ең ықтимал көлемін, сонымен бірге транзит көлемін көрсетеді.

Қаржылық пайымдаулар тарифтің болжамды деңгейімен, өсуімен, берілетін жеңілдіктер және де теңгенің Швейцар франкіне шаққандағы болжамды бағам өзгеруімен байланысты елеулі бағалаулардан тұрады. Топтың жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар мен материалдық емес активтерді пайдалану құнын есептеу кезінде қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі (WACC) 10.5% құрады.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолдану бағалығын есептеу нәтижесінде жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың құнсыздануы анықталған жоқ. Сонымен қатар, қолдану бағалығы келесі жорамалдарға сезімтал:

- транзиттік қатынастағы жүк тасымалы көлемі;
- тарифтердің жоғарылауын, тасымалданатын тауарлардың түрлерін, жүк тасымалының қашықтығын қосқандағы табыстылық мөлшерлемесі; және
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC).

Мемлекеттегі экономиканың жалпы тенденциясымен, инфляция деңгейіне қатысты тарифтің жеткіліксіз индексациялануымен, теңгенің басқа шетел валюталарына қатысты құбылмалылығымен байланысты жүк тасымалындағы жоспарлы өсу темпінің жағымсыз өзгеруі, және де факторлардағы болашақтағы басқа да жағымсыз өзгерістер осы жағдайлар орын алған кезеңде құнсызданудан елеулі залалдарға алып келуі мүмкін.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың және материалдық емес активтердің тозуы

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың және материалдық емес активтердің тозуы активтердің пайдалы қызмет етуі мерзімі ішінде төте сызықты әдісі негізінде есептеледі. Компания өзінің активтерінің, соның ішінде жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың ірі объектілерінің пайдалы қызмет мерзімдерін белгілейді. Пайдалы қызмет етудің болжамды мерзімдерімен, тарату құнымен байланысты бағалаулар, сондай-ақ тозуды есептеу әдістері әрбір есептік күнге қайта қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі. Кез келген түзетулер есептік бағалаулардағы өзгеріс ретінде перспективті ескеріледі. Активтердің пайдалы қызмет етуі мерзімі мен тарату құнын бағалау күтіліп отырған пайдалануға, жөндеу және қолдау жөніндегі бағдарламаларға, қызмет көлеміне, технологияларды жетілдіруге және қызметтің өзге де шарттарына тәуелді болады. Осы

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

(мың теңгеде)

өзгерістердің нәтижесінде тозу құны өткен жылдары көрсетілген сомалардан елеулі өзгеше болуы мүмкін.

Компания пайдаланатын бағаланған пайдалы қызмет көрсету мерзімі төменде көрсетілген (жылдарда):

Ғимараттар мен құрылыстар	10-140
Теміржолдарының инфрақұрылымы	5-100
Машиналар мен жабдықтар	3-35
Көлік құралдары	4-40
Басқасы	2-50
Материалдық емес активтер	1-10

Салық салу

Қазақстандық түрлі заңнамалық актілер мен нормалар әр уақытта түсінікті жазылмайды. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлердің алшақтауы мүмкін. Бұл ретте салық органдары қосымша салықтарды жеке есептеген жағдайда, айыппұлдар мен өсімақылардың қолданыстағы мөлшерлері елеулі мөлшерде белгіленген: айыппұлдың мөлшері жете есептелген салықтың сомасының 80%-ын және өсімақының мөлшері уақытылы төленбеген салықтың 11.56%-ын құрайды. Нәтижесінде айыппұлдар мен өсімақылар жете есептелген салықтардың сомасынан асып кетуі мүмкін.

Жоғарыда көрсетілген белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімақылардың әлеуетті сомасы бүгінгі уақыт бойынша шығындарға жатқызылған және 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Бағалау мен нақты төленген сомалар арасындағы айырмашылықтар, егер мұндайлар туындайтын болса, келешектегі кезеңдерде Компанияның пайдасына елеулі әсер етуі мүмкін.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Жоғарыда көрсетілгендей, Компания қаржылық құралдар бойынша залалдарға бағалық резервті 1-ші кезеңдегі активтер үшін 12-айлық күтілетін несиелік залал көлемінде, 2 және 3 кезеңдер үшін активтердің бүкіл мерзімі үшін күтілетін несиелік залал көлемінде құрады. Актив 2-ші кезеңге оның несиелік тәуекелі бастапқы танылған кезге қарағанда айтарлықтай деңгейде өскен кезде ауысады. ХҚЕС (IFRS) 9-да несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі бойынша анықтама берілмеген. Активтің несиелік тәуекелі айтарлықтай өскендігін бағалау кезінде Компания сапалық және сандық негізделген және дәлелденген ақпаратты ескереді.

Компания сонымен бірге бастапқы танудан бастап несиелік тәуекелдің өзгеруіне байланысты қаржылық кепілдік шарттары бойынша 12 айға немесе бүкіл мерзімге күтілетін несиелік шығындар резервін таниды. Күтілетін несиелік шығындардың сомасы тиісті қаржы құралын алғашқы танудан бастап несиелік тәуекелдегі өзгерістерді көрсету үшін әр есепті күнге жаңартылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

5. ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК, ҒИМАРАТТАР МЕН ЖАБДЫҚТАР

	Теміржолда- рының инфрақұры- лымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік	Жер	Басқалар	Аяқталмаған құрылыс	Жиынтығы
2018 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,020,338,946	224,261,667	222,481,653	24,426,957	955,134	8,345,949	155,428,902	1,656,239,208
Сатып алу	56,469	82,631	8,014	770	365	257	147,395,330	147,543,836
Еншілес ұйымдарды тарату кезінде активтерді сатып алу (6 Ескерту)	-	6,431,346	555,847	18,471	6,697	50,187	-	7,062,548
Шығу	(975,517)	(533,595)	(977,519)	(58,489)	(2,778)	(177,232)	-	(2,725,130)
Тозу бойынша шығын	(34,573,695)	(3,393,884)	(23,254,009)	(2,802,473)	-	(1,398,784)	-	(65,422,845)
Шығу бойынша тозу	666,464	311,153	907,212	58,489	-	176,808	-	2,120,126
Құнсыздандуды қалпына келтіру/(құнсыздану)	14,307	17,611	(20,648)	(231,951)	-	(6,540)	215,019	(12,202)
Еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына жарна	-	(206,049)	(676,670)	(13,454)	(3,070)	(42,516)	(10,614)	(952,373)
Басқа да ұзақ мерзімді активтерге аударымдар	-	(9,336,824)	(2,372,996)	-	-	(13,256)	-	(11,723,076)
Басқа да қозғалыстар, аударулар мен қайта топтаулар ¹	139,722,245	(15,114,724)	17,381,524	(242,988)	-	440,384	(143,919,477)	(1,733,036)
2018 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,125,249,219	202,519,332	214,032,408	21,155,332	956,348	7,375,257	159,109,160	1,730,397,056
Бастапқы құны	1,348,645,062	232,655,321	361,077,339	52,335,648	956,348	16,266,369	167,545,289	2,179,481,376
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(223,395,843)	(30,135,989)	(147,044,931)	(31,180,316)	-	(8,891,112)	(8,436,129)	(449,084,320)
2019 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,125,249,219	202,519,332	214,032,408	21,155,332	956,348	7,375,257	159,109,160	1,730,397,056
ХҚЕС (IFRS) 16 бірінші қолдануына байланысты түзету (3 және 18 Ескертулер)	-	558,204	39,898,720	24,961	-	-	-	40,481,885
2019 ж. 1 қаңтарына баланстық құны	1,125,249,219	203,077,536	253,931,128	21,180,293	956,348	7,375,257	159,109,160	1,770,878,941
ХҚЕС (IFRS) 16 талаптарына сәйкес								
Сатып алу	171,759	129,602	4,968,087	-	-	200,950	83,569,043	89,039,441
Жал бойынша сатып алу	-	35,207	296,577	4,367,192	-	-	-	4,698,976
Шығу	(484,589)	(3,997,687)	(1,914,072)	(188,803)	(4,716)	(438,873)	-	(7,028,740)
Тозу бойынша шығын	(35,715,417)	(5,001,457)	(30,978,383)	(3,291,302)	-	(1,396,768)	-	(76,383,327)
Шығу бойынша тозу	367,448	368,300	1,417,935	155,522	-	419,377	-	2,728,582
(Құнсыздану)/құнсыздандуды қалпына келтіру	(188,754)	(99,223)	(337,320)	147,092	-	14,618	(935,516)	(1,399,103)
Еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына жарна	-	-	-	-	-	(1,735,352)	-	(1,735,352)
Басқа да қозғалыстар, аударулар мен қайта топтаулар ¹	72,020,599	1,393,790	11,870,224	1,050,289	(13,715)	(11,910)	(90,250,427)	(3,941,150)
2019 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,161,420,265	195,906,068	239,254,176	23,420,283	937,917	4,427,299	151,492,260	1,776,858,268
Бастапқы құны	1,417,278,279	230,866,286	416,061,787	57,596,707	937,917	13,812,987	160,863,905	2,297,417,868
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(255,858,014)	(34,960,218)	(176,807,611)	(34,176,424)	-	(9,385,688)	(9,371,645)	(520,559,600)
2019 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,161,420,265	195,906,068	239,254,176	23,420,283	937,917	4,427,299	151,492,260	1,776,858,268
Сонымен қатар:								
Жалдау шарты бойынша пайдалану құқығы:								
Бастапқы құны	-	593,411	40,195,297	4,392,153	-	-	-	45,180,861
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(146,655)	(8,429,492)	(804,818)	-	-	-	(9,380,965)
Баланстық құн	-	446,756	31,765,805	3,587,335	-	-	-	35,799,896

¹ Басқа да қозғалыстар, аударулар мен қайта топтаулар негізінен тауар-материалдық қорларға немесе одан шығу бойынша аударымдарды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс, негізінен, «Жезқазған - Бейнеу» және «Арқалық - Шұбаркөл» теміржол желілерін салу жобасы бойынша шығындардан, Құрық портында сал кешенін салу бойынша шығындардан және Астана ст. теміржол торабын дамыту бойынша шығындардан, соның ішінде вокзал кешенін салу шығындарынан тұрады.

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның белгілі несиелер бойынша кепілдікті қамтамасыз ететін жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтары болған жоқ .

2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін компания жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша тозу жөніндегі шығыстарды 9,380,965 мың теңге сомасына есептеді.

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін алынған несиелер бойынша капиталға айналатын шығындар сомасы 7,514,227 мың теңге және 2,406,889 мың теңгені, тиісінше, құрады. 2019 және 2018 жж. капиталға айналдыру мөлшерлемесі 5.58%-дан 8.63%-ға дейін аралықты құрайды.

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның толық амортизацияланған жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарының бастапқы құны, тиісінше, 268,510,193 мың теңгені және 251,749,637 мың теңгені құрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

6. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Аты	Негізгі қызметі	Орналасқан мемлекеті	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
			Баланстық құны	Иелену үлесі	Баланстық құны	Иелену үлесі
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	Жолаушыларды тасымалдау	Қазақстан	129,470,039	100%	112,016,721	100%
«КТЖ-Жүк тасымалы» АҚ	Локомотив тартқыш қызметтерін көрсету мен жүк тасымалы	Қазақстан	109,796,835	100%	109,169,385	100%
«Қазтеміртранс» АҚ	Жүк вагондарын пайдалану	Қазақстан	61,628,135	100%	61,137,421	100%
«KTZ Express» АҚ	Мультимодалды тасымалдау	Қазақстан	51,362,210	100%	51,256,100	100%
«Ақтау халықаралық теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ ²	Жүкті тиеу мен босату	Қазақстан	26,233,840	100%	26,233,840	100%
«Ремлокомотив» АҚ	Жылжымалы құрамды шығару	Қазақстан	16,246,392	100%	16,225,461	100%
«Теміржолсу» АҚ	Коммуналдық қызметтер	Қазақстан	13,598,843	100%	8,208,643	100%
«Порт-Курык» ЖШС	Су кемелеріне қызмет көрсету	Қазақстан	12,994,741	100%	1,641	100%
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	Машина салу өнімдерін дайындау	Қазақстан	10,952,376	100%	10,641,647	100%
«Транстелеком» АҚ	Байланыс қызметтері	Қазақстан	3,106,283	51%	3,106,283	51%
«ҚТЖ Финанс» ЖШҚ	«ҚТЖ» ҰҚ» АҚ тобының компанияларының қызметі мен жобаларын қаржыландыру мақсатында облигациялардың эмиссиясын жүзеге асыру	Ресей Федерациясы	435,030	62.16%	435,030	62.16%
«Әскерилендірілген теміржол күзеті» АҚ	Күзет қызметтері	Қазақстан	176,944	100%	176,944	100%
			436,001,668		398,609,116	

² 2013 ж. қарашасында Акционер «Ақтау халықаралық теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның 100% акциясын Компанияның сенімді басқаруына берді. «Ақтау халықаралық теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ Компанияның еншілес ұйымы болып табылады, бірақ заңды түрде акцияларын иеленбейді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

2018 ж. ішінде Компания еншілес ұйымы «М. Тынышпаев атындағы Қазақ көлік және коммуникациялар академиясы» АҚ-ның 100% акциялар пакетін үшінші жаққа 10,251,000 мың теңге бағасымен сатты. Сату нәтижесінде Компания осы елеулі қызмет түрі болып табылмайтын еншілес ұйымы алдындағы бақылауын жоғалтып, сату нәтижесін 970,726 мың теңге көлемінде еншілес ұйымға инвестициялардың шығуынан залал құрамында таныды.

2018 ж. 7 қарашада «Вокзал-сервис» АҚ еншілес ұйымының қызметін тарату нәтижесінде тоқтатылды. Компания еншілес ұйымға инвестициялардың шығуынан залал құрамында 6,897,153 мың теңге көлемінде еншілес ұйымдарға инвестициялардың есептен шығарылуы мен 7,062,548 мың теңге көлемінде Компанияға берілген жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар (5 Ескерту), 194,045 мың теңге көлемінде ақша қаражаттары мен тауарлы-материалдық қорлар арасында айырмашылықты таныды.

2018 ж. сәуірде «Транстелеком» АҚ-ның 26% азайту 1 акцияны сату туралы келісім-шарт жасалды. Сәйкесінше, 3,230,533 мың теңге көлемінде «Транстелеком» АҚ-ның капиталындағы иелену үлесі қаржылық жағдай бойынша жеке есептілікте сату үшін арналған ұзақ мерзімді активтер құрамына сыныпталды (32 Ескерту).

2019 ж. ішінде Компания кейбір еншілес ұйымдарға пайызсыз қайтарымды қаржылық көмек берді және инвестициялар құрамында 301,864 мың теңге (2018 ж.: 250,136 мың теңге) сомасына, 60,372 мың теңге кейінге қалдырылған салықты алып тастағанда (2018 ж.: 50,028 мың теңге), мөлшерінде берілген қаржылық көмектің әділ құнына дейін түзетуді мойындады (8 Ескерту).

Компания 2019 ж. жарғылық капиталды ұлғайтты және/немесе толықтырды:

- «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның ақша қаражаттарымен 15,736,000 мың теңге көлемінде (2018 ж.: нөл теңге);
- «ҚТЖ-Жүк тасымалы» АҚ-ның тауарлық-материалдық қорлармен 2,400 мың теңге (2018 ж.: ақша қаражаттарымен 41,036,570 мың теңге көлемінде және ұзақ мерзімді активтермен 2,185,400 мың теңге көлемінде);
- «Қазтеміртранс» АҚ-ның ұзақ мерзімді активтермен 2,511,871 мың теңге көлемінде (2018 ж.: нөл теңге);
- «Порт Курык» ЖШС-нің ұзақ мерзімді активтермен 12,993,100 мың теңге көлемінде (2018 ж.: нөл теңге);
- «Теміржолсу» АҚ-ның ақша қаражатымен 5,390,200 мың теңге көлемінде (2018 ж.: ұзақ мерзімді активтермен 35,550 мың теңге көлемінде).

Компания 2018 ж. жарғылық капиталды арттырды:

- «KTZ Express» АҚ-ның ақша қаражаттарымен 2,500,000 мың теңге көлемінде.

2019 ж. ішінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымынан 27,300,000 мың теңге көлемінде пайызсыз қайтарылатын қаржылық көмекті алды (2018 ж.: «Ремлокомотив» АҚ еншілес ұйымынан 8,200,000 мың теңге көлемінде) және әділ құнына дейін түзетуді инвестицияның азаюы 2,526,447 мың теңге (2018 ж.: 960,066 мың теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салықты есептемегенде 505,290 мың теңге (2018 ж.: 192,013 мың теңге) көлемінде таныды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

7. ҚАУЫМДАСҚАН ЖӘНЕ БІРЛЕСКЕН ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Қауымдасқан және бірлескен ұйымдардың атауы	Негізгі қызметі	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
		Құны	Иелік үлесі, %	Құны	Иелік үлесі, %
«Досжан теміржолы» АҚ	Шар-Өскемен ст. жаңа теміржол желісін құрастыру мен пайдалану	5,458,000	46.02%	5,458,000	46.02%
Logistic System Management B.V.	Көлік-экспедициялық қызметтер, жылжымалы құрамды жүргізу, терминалдық қызмет көрсету	3,667,887	50%	3,667,887	50%
«Еуразиялық темиржол бірлестігі -Бірлескен транспорттық- логистикалық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕТБ БТЛК» АҚ)	Ішкі және халықаралық қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша транспорттық- экспедиторлық қызмет көрсетуді ұйымдастыру	155,695	33.33%	155,695	33.33%
Инвестициялардың құнсыздану резерві		9,281,582		9,281,582	
		(5,458,000)		(5,458,000)	
		3,823,582		3,823,582	

2019 ж. қарашасында компания екінші қатысушыдан Logistic System Management B.V. бірлескен кәсіпорнының 50% акцияларын сатып алуға шарт жасасты.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлем Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Бәсекелестікті қорғау және дамыту комитетінің келісімін алуды қоса алғанда, кейінге қалдыру шарттарының болуына байланысты жүзеге асырылған жоқ, олар 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орындалмаған, тиісінше Logistic System Management B.V. бақылау жоқ. Мәміле аяқталған соң компанияның осы кәсіпорындағы үлесі 100% құрайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

8. БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді несиелер:		
«Востокмашзавод» АҚ	7,447,818	-
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	3,331,800	2,081,660
«KTZ Express» АҚ	1,129,318	-
Басқасы	379,272	124,313
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(7,579,773)	(127,418)
Қысқа мерзімді несиелер жиынтығы	4,708,435	2,078,555
Ұзақ мерзімді несиелер:		
«Қазтеміртранс» АҚ	515,364,302	517,385,075
«КТЖ-Жүк тасымалы» АҚ	188,717,525	188,013,337
«KTZ Express» АҚ	88,899,725	87,667,815
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	37,449,875	37,240,775
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(2,376,315)	(1,887,043)
Ұзақ мерзімді несиелер жиынтығы	828,055,112	828,419,959
Берілген несиелер жиынтығы	832,763,547	830,498,514
Құнсыздану бойынша резервті шегергеннен кейінгі несиелердің ағымдағы бөлігі	11,184,573	22,610,956
Құнсыздану бойынша резервті шегергеннен кейінгі несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	821,578,974	807,887,558
	832,763,547	830,498,514

Қаржылық көмек

2019 ж. ішінде Компания «Қамқор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС, «Ремлокомотив» АҚ және «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымдарына айналым капиталын қаржыландыру мақсатында 2,816,267 мың теңге көлемінде пайызсыз қайтарылатын қаржылық көмекті бір жылдық мерзімге берді (2018 ж.: «Қамқор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС еншілес ұйымына 2,262,000 мың теңге көлемінде). Пайызсыз қаржылық көмекті есепке алу кезінде Компания әділ құнына дейінгі түзетуді 60,372 мың теңге (2018 ж.: 50,028 мың теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салықты есептемегенде 301,864 мың теңге (2018 ж.: 250,136 мың теңге) көлемінде таныды (6 Ескерту). Қаржылық көмектің әділ құнын есептеу мақсатында Компания 11.9%-дан 12.5%-ға (2018 ж.: 12.2 %-дан 12.6 %-ға) дейінгі аралықтағы тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданды. Осы пайыздық мөлшерлемелер ұқсас несиелердің нарықтық мөлшерлемелеріне сәйкес келеді

Несиелер

2019 ж. 11 шілдеде Компания, «Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымы және «Қазақстан Халық банкі» АҚ арасында қарызды аудару туралы шарт жасалды, оған сәйкес компания 2020 ж. 31 желтоқсанға дейінгі мерзімде «Востокмашзавод» АҚ-ның жылдық 10% пайыздық мөлшерлемесімен «Востокмашзавод» АҚ-ның қарызының жылдық 10% мөлшерлемесімен өтеуге міндеттеме алды. «Қазақстан Халық банкі» АҚ алдында 7,239,790 мың теңге (оның ішінде негізгі борыш – 4,571,972 мың теңге, жинақталған сыйақы - 2,667,818 мың теңге). Қарызды аудару туралы шартта «Востокмашзавод» АҚ-ның Компанияға «Қазақстан Халық банкі» АҚ пайдасына төленген соманы өтеу міндеттемесі қарастырылған.

2019 ж. 26 шілдеде Компания «KTZ-Express» АҚ еншілес ұйымымен 2014 ж. 23 маусымда жасалған, несиеді өтеу мерзімін 2023 жылғы 5 желтоқсанға дейін ұзарту және сыйақы мөлшерлемесін жылдық 2.59% - дан 3.25% - ға дейін өзгерту бөлігінде Топішілік несие туралы шартқа қосымша келісім жасады. Компания модификациядан әсерді есептеді және оны 347,115 мың теңге мөлшерінде қаржылық кірістер құрамында таныды.

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген барлық несиелер теңгемен көрсетілген. Бұл ретте, «KTZ Express» АҚ, «КТЖ-Жүк тасымалы» АҚ және «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымдарына берілген кейбір ұзақ мерзімді несиелер шетелдік валюта бағамының өзгеруіне индекстелді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

9. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар үшін төленген аванстар	11,058,863	14,450,410
Жұмыскерлерге несиелер	2,597,076	3,206,119
Басқалары	895,027	13,290,486
	14,550,966	30,947,015
Шегеру: жеткізушіге жеткізушіге жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар үшін аванстар бойынша резерв	(1,164,144)	(1,520,795)
Шегеру: басқа да ұзақ мерзімді активтер бойынша резерв	(49,074)	(88,913)
	13,337,748	29,337,307

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар үшін төленген аванстар негізінен Құрық портындағы паромдық кешенін салуға және әмбебап жүк-жолаушылар паромдарын пайдалануға 8,163,219 мың теңге көлемінде (2018 ж. 31 желтоқсан: 10,976,482 мың теңге) берілген алдын ала төлемдерден тұрады.

2019 ж. ішінде өзге де ұзақ мерзімді активтер 2018 ж. 31 желтоқсанға 12,013,113 мың теңге сомасына еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына берілді.

10. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Банктің ағымдық шотындағы ақша, АҚШ долларында	45,282,193	78,496
Банктің ағымдық шотындағы ақша, теңгеде	7,849,978	18,068,922
Қысқа мерзімді банктік салымдар, теңгеде	7,166,724	15,109,612
Банктің ағымдық шотындағы ақша, басқа валюталарда	90,207	2,655
Кассадағы қолма-қол ақша	-	2,400
	60,389,102	33,262,085
Шегеру: ақша қаражаттары бойынша күтілетін несиелік залалдар бойынша резерв	(5,075)	(4,210)
	60,384,027	33,257,875

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы шоттардағы ақша қаражатының орташа безбенделген пайыз мөлшерлемесі теңгеде 0.46 %-ды құрады (2018 ж.: 1.28%).

Теңгеде және валютада салынатын қысқа мерзімді депозиттер Компанияның ақша қаражатына деген қажеттілігіне байланысты түрлі мерзімге, үш айға дейін салынады. 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді банктік салымдар бойынша орташа безбенделген пайыз мөлшерлемесі теңгеде 8.02%-ды құрады (2018 ж.: 7.50%).

Компания ақша қаражатын және олардың баламаларын «А» - тен «ВВ» - ке дейінгі рейтингі бар банктерде және басқа да қаржы институттарында орналастырады. Осының негізінде компания 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламаларының кредиттік тәуекелі төмен деп санайды.

Ақша қаражаты бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептелген, бұл олардың өтеу мерзіміне сәйкес келеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

11. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі	5,693,668	25,877,175
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	430,663	633,800
	6,124,331	26,510,975
Шегеру: күмәнді сауда берешегі бойынша резерв	(3,071)	(15,534)
	6,121,260	26,495,441

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеті үшінші тарапты дебиторларға Компанияның сауда дебиторлық берешегінің 57.65%-ы жатты (2018 ж. 31 желтоқсан: жеті дебиторларға – 33.85%).

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек, негізінен, теңгеде берілген.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен шарттар бойынша туындаған сауда дебиторлық берешек 6,110,268 мың теңгені құрады (2018 ж. 31 желтоқсан: 26,455,773 мың теңге), осындай сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындар 2,556 мың теңгені құрады (2018 ж. 31 желтоқсан: 9,209 мың теңге).

Көрсетілген қызмет үшін орташа төлем мерзімі 30 күнді құрайды. Осы кезең кезінде өтелмеген сауда дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді.

12. ТАУАРЛЫҚ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Жолдың үстіңгі құрылысы материалдары	7,741,415	6,270,881
Шикізат пен материалдар	4,566,045	3,903,199
Отын және жанар-жағармай материалдары	888,520	815,784
Қосалқы бөлшектер	671,036	294,015
Құрылыс материалдары	259,961	142,892
Басқасы	327,941	326,428
	14,454,918	11,753,199
Шегеру: тауарлы материалды қорлар бойынша резерв	(18,263)	(23,704)
	14,436,655	11,729,495

13. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Басқа да салықтар бойынша алдын-ала төлем	33,564,115	25,568,716
Талаптар, өсімпұлдар және айыппұлдар	255,110	32,929
Басқалары	8,591,487	8,196,929
	42,410,712	33,798,574

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

14. КАПИТАЛ

	Шығаруға жарияланған акциялардың саны	Шығарылған акциялардың саны	Жарғылық капитал, мың теңгеде	Қосымша төленген капитал, мың теңгеде
2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	502,040,458	496,157,572	1,062,635,047	-
Орналасырылған акциялар	-	290,037	-	290,037
2018 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	502,040,458	496,447,609	1,062,635,047	290,037
Орналасырылған акциялар	-	207,197	19,664,147	(290,037)
2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	502,040,458	496,654,806	1,082,299,194	-

Компанияның жарғылық капиталы ақшалай қаражатқа, акция үлесі немесе жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар объектілеріне айырбастап, акцияларды шығару арқылы қалыптастырылған. Акционер дивидендтер алуға құқылы, Компанияны таратқан кезде Компания мүлігінің бір бөлігіне құқылы және Компанияның акцияларына айырбасталған Компанияның акцияларын немесе басқа да бағалы қағаздарын сатып алу артықшылығына құқылы.

Салымдар

Акцияларды шығару

2019 ж. ішінде акцияларды шығару келесі түрде көрсетілген:

- заңды тіркелген 290,037 жай акцияларды жарғылық капиталға қосымша төленген капиталдан аудару, оларды төлеуге 2018 ж. Акционерден жалпы нарықтық құны 290,037 мың теңге 51 бірлік жартылай вагондар түріндегі мүлік алынды;
- 14,951 акция шығарылымы, оларды төлеуге жалпы сомасы 149,510 мың теңгеге 28 бірлік жартылай вагондар алынды;
- 164,246 акция шығарылымы, оларды төлеуге 16,424,600 мың теңге сомасында ақшалай қаражат алынды ;
- төлем ретінде 2,800,000 мың теңге сомасында ақша қаражаты алынған 28,000 акция шығарылымы.

Басқа да салымдар

2019 ж. ішінде Компания 5,286,189 мың теңге (2018 ж.: нөл теңге) сомасына кейінге қалдырылған салықтың әсерін шегерумен 26,430,944 мың теңге (2018 ж.: нөл теңге) сомасында акционерден алынған несие бойынша әділ құнға дейін түзетуді көрсетті (15 және 16 Ескертулер).

Шетел валютасын қайта есептеуден резерв

Шетел валютасын қайта есептеуден резерв Компанияның шетел, функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын құрылымдық бөлімшелері, еншілес ұйымдарын қайта есептеуден туындайтын бағам айырмашылығын есепке алу үшін қолданылады.

Хеджирлеу резерві

2015 ж. 7 тамызда Компания швейцар франкінде белгіленген қызмет көрсетуден түскен табыстың теңгеге қатысты өзгеру тәуекелін төмендету мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүргізді. 2014 ж. 20 маусымда Швейцар қор биржасында шығарылған және 2019 және 2022 жж. 20 маусымында төленуге жататын негізгі қарыз көлеміндегі Еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Бұл құрал бөлек көрсетіле алады және шынайы бағалана алады. Осы хеджирлеуде жоғары ықтималды швейцар франкіндегі транзиттік тасымалдаулардан табыс хеджирлеу объектісі болып табылады, атап айтқанда 2019 және 2022 ж. 1 қаңтарынан 20 маусымына дейін алынған бірінші табыстар.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша хеджирлеу құралы өтелуге жататын еурооблигациялар болып табылатын хеджирлеуді есепке алу 2019 ж. 20 маусымда ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын түсімді алуға байланысты және тиісінше осы хеджирлеу құралына келетін 18,945,341 мың теңге мөлшерінде жинақталған шығын қызметтер көрсетуден түскен түсімге өзге де жиынтық шығыннан қайта жіктелді (23 Ескерту).

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 33,259 мың теңге көлемінде тиімді бөлігі хеджирлеу резервіне және басқа да жиынтық табысқа жатқызылды (2018 ж.: 14,025,675 мың теңге). Тиімсіз бөлігіне 95,401 мың теңге көлемде қаржыландырудың шығындарына жатқызылды (2018 ж.: 167,325 мың теңге).

Дивидендтер

2019 ж. ішінде Компания Акционерге 2013 және 2014 жж. нәтижелері бойынша жарияланған 16,424,670 мың теңге сомасына дивидендтер төледі. 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания Акционердің алдында дивидендтер бойынша қарыз жоқ (2018 ж.: 16,424,670 мың теңге) (22 және 30 Ескертулер).

2018 ж. ішінде Компания 2017 ж. қорытындысы бойынша Акционерге 1,709,910 мың теңге мөлшерінде дивидендтер жариялады және төледі.

Басқа да бөлулер

2018 ж. желтоқсанда Қазақстан Республикасының Үкіметі және Жалғыз Акционер Компанияға Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысын қаржыландыруды қамтамасыз етуді бұйырды. Нәтижесінде, Компания Түркістан қаласында Оқушылар сарайын салуды қаржыландыру бойынша қайтарымсыз міндеттемені қабылдап, салуға жұмсалады деп күтілетін шығындарды 5,300,000 мың теңге көлемінде Акционерге бөлу ретінде таныды.

2018 ж. ішінде Компания қосымша қайтарымсыз міндеттемені 960 мың теңге көлемінде таныды. Бұл сома кейбір балабақша объектілерін жергілікті басқару органдарына беру нәтижесінде пайда болды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

15. НЕСИЕЛЕР

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын есептелген сыйақыны қоса алғанда, несиелер:

	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
	Сомасы	Орташа безбенделген тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)	Сомасы	Орташа безбенделген тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)
<i>Пайыздық мөлшерлемесі тұрақты несиелер</i>				
Алынған несиелер	162,632,992		132,088,033	
- теңгеде	160,010,505	8.97	127,284,857	8.26
- АҚШ долларында	1,257,024	2.88	2,104,013	2.55
- басқа валютада	1,365,463	4.01	2,699,163	4.25
<i>Шығарылған қарыздық бағалы қағаздар</i>				
- теңгеде	1,079,209,514		999,641,233	
- АҚШ долларында	466,945,415	10.81	103,014,757	9.69
- швейцар франкінде	439,512,077	6.95	718,771,411	6.64
	172,752,022	3.42	177,855,065	3.26
<i>Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер</i>				
Алынған несиелер	864,817		2,241,478	
- теңгеде	864,817	20.34	2,241,478	16.52
<i>Шығарылған қарыздық бағалы қағаздар</i>				
- теңгеде	52,626,944		53,171,389	
	52,626,944	7.72	53,171,389	9.32
	1,295,334,267		1,187,142,133	
Несиелердің ағымдағы бөлігі	98,581,248		99,672,749	
Несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	1,196,753,019		1,087,469,384	
	1,295,334,267		1,187,142,133	

Қарыздық бағалы қағаздарды қоспағанда несиелердің өтелу мерзімі келесідей:

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
1 жыл ішінде	81,958,160	51,337,705
1 жылдан 2 жылға дейін	-	758,539
2 жылдан 3 жылға дейін	1,174,923	1,768,969
3 жылдан 4 жылға дейін	1,174,923	1,347,886
4 жылдан 5 жылға дейін	29,881,847	1,347,886
5 жылдан астам	49,307,956	77,768,526
	163,497,809	134,329,511

Алынған несиелер

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2019 ж. ішінде Компания "Қазақстан Халық Банкі" АҚ-мен 2015 ж. 26 ақпанда жасалған несиелік беру туралы Келісім шеңберінде жылдық 11.5% сыйақы мөлшерлемесімен және 1 жылға дейінгі өтеу мерзімімен 44,000,000 мың теңге мөлшерінде қарыз қаражатын игерді.

2019 ж. ішінде Компания жалпы сомасы 44,679,866 мың теңгеге 2018 және 2019 жылдары алынған қарыздарды толық/ішінара өтеуді жүргізді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

2019 ж. 11 шілдеде Компания, «Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымы және «Қазақстан Халық банкі» АҚ арасында қарызды аудару туралы шарт жасалды, оған сәйкес компания 2020 ж. 31 желтоқсанға дейінгі мерзімде «Востокмашзавод» АҚ-ның жылдық 10% пайыздық мөлшерлемесімен «Востокмашзавод» АҚ-ның қарызының жылдық 10% мөлшерлемесімен өтеуге міндеттеме алды. «Қазақстан Халық банкі» АҚ алдында 7,239,790 мың теңге (оның ішінде негізгі қарызы – 4,571,972 мың теңге, жинақталған сыйақы - 2,667,818 мың теңге).

Шығарылған қарыздық бағалы қағаздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған қарыздық бағалы қағаздар мынаны қамтыды:

	Өтеу күні	Биржалар	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Бағасы бойынша орналастырылған облигациялар				
АҚШ долларындағы 6.95%-дық Еурооблигациялар (105.521%)	10 шілде 2042 ж.	LSE/KASE	439,512,077	441,797,410
Теңгедегі 11.5%-дық Облигациялар (100%)	3 қазан 2034 ж.	KASE	308,433,333	-
Теңгедегі 9.25%-дық Облигациялар (100%)	15 қараша 2024 ж.	KASE	76,830,729	76,830,729
Швейцар франкіндегі 3.638%-дық Еурооблигациялар (100%)	20 маусым 2022 ж.	SIX Swiss Exchange	74,480,609	73,574,471
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық Еурооблигациялар (100%)	5 желтоқсан 2023 ж.	SIX Swiss Exchange	65,822,816	64,710,376
Теңгедегі Инфляция мөлшерлемесі +2.52% (7.72%) (2018 ж.: 9.32%) облигациялар (100%)	25 сәуір 2026 ж.	KASE	52,626,944	53,171,389
Теңгедегі 11.5%-дық Облигациялар (100%)	12 қыркүйек 2034 ж.	KASE	41,379,999	-
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық Еурооблигациялар (104.238%)	5 желтоқсан 2023 ж.	SIX Swiss Exchange	32,448,597	-
Теңгедегі 11%-дық Облигациялар (100%)	23 шілде 2027 ж.	KASE	26,184,028	26,184,028
Теңгедегі 2%-дық Облигациялар (100%)	20 тамыз 2034 ж.	KASE	14,117,326	-
АҚШ долларындағы 4.85%-дық Еурооблигациялар (100.393%)	17 қараша 2027 ж.	ISE/KASE	-	276,974,001
Швейцар франкіндегі 2.59%-дық Еурооблигациялар (100%)	20 маусым 2019 ж.	SIX Swiss Exchange	-	39,570,218
Шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың жиынтығы			<u>1,131,836,458</u>	<u>1,052,812,622</u>
Шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі			16,623,088	48,335,044
Шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың ұзақ мерзімді бөлігі			<u>1,115,213,370</u>	<u>1,004,477,578</u>
			<u>1,131,836,458</u>	<u>1,052,812,622</u>

Қарыздық бағалы қағаздарды орналастыру

2019 ж. 31 мамырда Компания 100,000,000 швейцар франкінің көлемі 2014 ж. шығарылған еурооблигацияларды өтеу мақсатында, өтеу мерзімі 2019 ж. 20 маусымда швейцар қор биржасында (Swiss Exchange, SWX) жылдық 3.25% купондық мөлшерлемесімен және өтеу мерзімі 5 желтоқсан 2023 ж. болатын 80,000,000 швейцар франкінің көлемі бойынша еурооблигацияларды шығаруды жүзеге асырды. Купон жылына бір рет төленеді.

2019 ж. 20 тамызда Компания екінші облигациялық бағдарлама аясында Қазақстан қор биржасында 2% жылдық жеңілдік купондық мөлшерлемесімен және 2034 ж. 20 тамыздағы өтеу күнімен көлемі 40,000,000 мың теңге болатын акционердің пайдасына облигациялар шығаруды жүзеге асырды. Купон жылына екі рет төленеді. Облигациялар нарықтық мөлшерлемеден төмен купондық мөлшерлемесімен шығарылды және әділ құны 11.5% нарықтық мөлшерлемеге сүйене отырып есептелген (30 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

Компания басқа салымдар ретінде бөлінбеген пайда құрамында капитал арқылы 5,286,189 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салықтың әсерін алып тастағандағы 26,430,944 мың теңге сомасындағы облигацияларды әділ құнға дейін түзетуді мойындады (14 Ескерту).

2019 ж. 12 қыркүйекте Компания екінші облигациялық бағдарлама аясында Қазақстан қор биржасында (KASE) жылдық 11.5% купондық мөлшерлемен және 2034 ж. 12 қыркүйегіндегі өтеу күнімен 40,000,000 мың теңге көлемінде облигациялар шығаруды жүзеге асырды. Купон төлеу-жылына екі рет.

2019 ж. 3 қазанда Компания екінші облигациялық бағдарлама аясында Қазақстан қор биржасында (KASE) жылдық 11.5% купондық мөлшерлемен және 2034 ж. 3 қазандағы өтеу күнімен көлемі 300,000,000 мың теңге облигация шығаруды жүзеге асырды. Купон төлеу-жылына екі рет.

Борыштық бағалы қағаздарды өтеу

2019 ж. 20 маусымда Компания 100,000,000 Швейцария франкінің көлемі 2014 ж. шығарылған еурооблигацияларын өтеуді жүзеге асырды.

2019 ж. қарашада Компания 2017 ж. шығарылған көлемі 780,000,000 АҚШ доллары еурооблигацияларын мерзімінен бұрын өтеуді жүзеге асырды. Төлемдердің жалпы сомасы 428,071 АҚШ доллары (165,650 мың теңге) мөлшеріндегі есептелген сыйақыны қоса алғанда, 897,309,831 АҚШ долларын (347,360,057 мың теңге), мерзімінен бұрын өтеу үшін 116,239,840 АҚШ доллары (44,987,588 мың теңге) мөлшеріндегі сыйақыны және мерзімінен бұрын өтеу үшін 641,920 АҚШ доллары (248,526 мың теңге) мөлшеріндегі комиссияны құрады. Компания қаржылық шығындар құрамында еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйақы мен комиссияны таныды (27 Ескерту). Бұдан басқа, Компания қаржылық шығындар құрамында міндеттемені тануды тоқтату нәтижесінде 22,774,250 мың теңге мөлшеріндегі дисконттың қалған амортизацияланбаған бөлігін есептен шығаруды мойындады.

Несиелердің әділ құны 31 Ескертуде көрсетілген.

Кредиттік келісімдер және оларды бұзу

Шығарылған борыштық бағалы қағаздармен байланысты талаптар бизнесті өзгертумен және мүлікті иеліктен алумен; басқа да заңды тұлғалармен қосылу және қауымдасумен байланысты талаптардан тұрады, алайда осы талаптармен шектелмейді. Борыштық бағалы қағаздар шығару шарттарында белгіленген дефолт оқиғасы болған жағдайда инвесторлар Еурооблигациялар бойынша берешекті өтеуді талап етуге құқылы.

ЕҚДБ-ның несиелік келісімдердің шарттары белгілі бір қаржы коэффициенттерін (ковенанттарын), оның түзетілген EBITDA-ға түзетілген Adjusted (түзетілген) борыштың қатынасы, капиталдың қарызға қатынасы мен пайыздарды жабу коэффициенті (Adjusted (түзетілген) EBITDA-ға негізделген) сияқты талаптардың сақталуын көздейді.

ЕҚДБ-ның алдында міндеттемелердің орындалмауын болдырмас үшін, Компания есептік күнге дейін осы банктерден 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық көрсеткіштерді (ковенанттар) қолданбау туралы келісім-хатын алды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

(мың теңгеде)

Қаржылық қызметтен ақша ағымдары мен қаржылық міндеттемелердің өзгеруін салыстыру

	2019 ж.			2018 ж.		
	Несиелер мен шығарылған қарыздық бағалы қағаздар	Жал бойынша міндеттеме (18 Ескерту)	Жиынтығы	Несиелер мен шығарылған қарыздық бағалы қағаздар	Қаржылық жал бойынша міндеттеме (18 Ескерту)	Жиынтығы
1 қаңтарға	1,187,142,133	1,145,753	1,188,287,886	952,395,201	-	952,395,201
ХҚЕС (IFRS) 16-ны алғаш қолданумен байланысты түзетулер (3 Ескерту)	-	40,481,885	40,481,885	-	-	-
1 қаңтарына ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес	1,187,142,133	41,627,638	1,228,769,771	952,395,201	-	952,395,201
Қаржылық қызметтен ақша ағымдарымен байланысты өзгерістер						
Несие бойынша негізгі қарызды өтеу	(391,383,395)	-	(391,383,395)	(93,839,950)	-	(93,839,950)
Алынған несиелер бойынша келіп түсулер	483,230,730	-	483,230,730	220,097,422	-	220,097,422
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	-	(4,678,135)	(4,678,135)	-	(346,432)	(346,432)
Қаржылық қызметтен ақша ағымдарымен байланысты өзгерістер жиынтығы	91,847,335	(4,678,135)	87,169,200	126,257,472	(346,432)	125,911,040
Басқа да өзгерістер						
Шетел валютасы бағам айырмашылығының өзгеруінің әсері	575,645	-	575,645	102,122,594	-	102,122,594
Ақша ағындарын хеджирлеу	62,142	-	62,142	14,193,000	-	14,193,000
Жалдың жаңа шарттары	-	4,646,421	4,646,421	-	1,313,424	1,313,424
«Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымынан компанияға қарыз аудару	7,249,790	-	7,249,790	-	-	-
Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша алынған несиелердің және еншілес ұйымдардан пайызсыз несиелердің әділ құнына дейін түзету (6 және 14 Ескертулер)	(28,957,391)	-	(28,957,391)	(960,066)	-	(960,066)
Капиталдандырылатындарды қоса алғанда, пайыздар бойынша шығындар және дисконт амортизациясы	111,817,525	5,871,536	117,689,061	66,101,329	178,761	66,280,090
Төленген пайыздар	(74,351,795)	(4,017,504)	(78,369,299)	(71,986,544)	-	(71,986,544)
Басқа да өзгерістер	(51,117)	(744,581)	(795,698)	(980,853)	-	(980,853)
Міндеттемелермен байланысты басқа да өзгерістер жиынтығы	16,344,799	5,755,872	22,100,671	108,489,460	1,492,185	109,981,645
31 желтоқсанына	1,295,334,267	42,705,375	1,338,039,642	1,187,142,133	1,145,753	1,188,287,886

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

16. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

	2019 ж.	2018 ж.
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемдеу	(5,640,525)	(5,976,786)
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгеруі	(1,031,399)	-
	<u>(6,671,924)</u>	<u>(5,976,786)</u>

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін ресми белгіленген салық ставкасы бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша нақты үнемдеу мен теориялық арасындағы салыстыру келтіріледі:

	2019 ж.	2018 ж.
Салық салуға дейінгі шығын	(91,226,076)	(48,360,204)
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық үнемдеу	(18,245,215)	(9,672,041)
Салықты есептеу мақсаттары үшін шегерімге жатпайтын шығыстардың салық тиімділігі әсері және де басқа да әсері:		
Шегерілмейтін шығындар	12,604,690	3,695,255
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгеруі	(1,031,399)	-
Пайда мен залалда көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу	<u>(6,671,924)</u>	<u>(5,976,786)</u>

Сәйкес қаржылық есептілікті дайындаудың есептік күніне күші бар салықтың ресми бекітілген, жеке қаржылық есептіліктің тәртібі кезеңіне қолданыстағы салықтар мөлшерлемелерін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сомасы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептілік жағдай бойынша мыналарды қамтыды:

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық активтері:		
Көшірілген салық залалдары	73,276,472	62,788,746
Берілген несиелерді әділ құнына дейін түзету	6,960,359	7,496,994
Қаржылық кепілдік келісім-шарттары бойынша міндеттемелер	5,408,144	3,125,838
Жал бойынша міндеттемелер	7,639,972	-
Басқасы	6,293,386	6,136,876
	<u>99,578,333</u>	<u>79,548,454</u>
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:		
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар және басқа да ұзақ мерзімді активтер	(234,376,200)	(220,599,967)
Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша алынған несиелердің және еншілес ұйымдардан пайызсыз несиелердің әділ құнына дейін түзету	(48,053,413)	(43,374,519)
Басқасы	(1,188)	(1,919)
	<u>(282,430,801)</u>	<u>(263,976,405)</u>
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиынтығы	<u>(182,852,468)</u>	<u>(184,427,951)</u>

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер бойынша 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қозғалыс келесі түрде көрсетілген:

	2019 ж.	2018 ж.
Жыл басындағы кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша таза міндеттемелер	(184,427,951)	(192,487,215)
Еншілес ұйымдарға инвестицияларда көрсетілген	189,748	254,443
Пайда және залалда көрсетілген	6,671,924	5,976,786
Капитал өзгерістері жөніндегі жеке есепте көрсетілген	(5,286,189)	1,828,035
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша таза міндеттемелер	(182,852,468)	(184,427,951)

17. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІКТЕР ШАРТТАРЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	26,316,144	15,340,194
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі (22 Ескерту)	724,575	288,996
	27,040,719	15,629,190

29 Ескертуде көрсетілгендей, Компания банктерге «Астана халықаралық әуежайы» АҚ, «Электровоз құрастыру зауыты» ЖШС және «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС ұйымдарымен алынған несиелер бойынша қаржылық кепілдіктер берді. 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша міндеттемелер «Астана халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 10,132,679 мың теңгені, «Электровоз құрастыру зауыты» ЖШС бойынша 396,299 мың теңгені және «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС бойынша 11,002,041 мың теңгені құрады (2018 ж. 31 желтоқсанда: 6,451,052 мың теңге, 679,511 мың теңге және 7,414,603 мың теңге, тиісінше).

29 Ескертуде көрсетілгендей, Компания сондай-ақ кейбір еншілес ұйымдар алған несиелер бойынша берілген қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелерді мойындады. 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер 5,509,700 мың теңгені құрады (2018 ж. 31 желтоқсан: 1,084,024 мың теңге).

18. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	Минималды жалдау төлемдері	Минималды жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
Бір жылдың ішінде	17,868,635	17,249,661	437,047	495,115
Екі жылдан бес жылға дейін қоса алғанда	33,759,212	23,952,361	1,007,330	650,638
Бес жылдан жоғары	3,431,084	1,503,353	-	-
Таза міндеттеме	55,058,931	42,705,375	1,444,377	1,145,753
Болашақ қаржы шығындарын шегере отырып	(12,353,556)	-	(298,624)	-
Жалдау міндеттемелерінің ағымдағы құны	42,705,375	42,705,375	1,145,753	1,145,753
12 ай ішінде өтеуге жататын қарыз сомасын шегере отырып		(17,249,661)		(495,115)
12 айдан кейін өтеуге жататын сома		25,455,714		650,638

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жал» қолдану нәтижесінде Компания 2019 ж. 1 қаңтарына пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және 558,204 мың теңге сомасына жылжымайтын мүлік объектілерін, 24,961 мың теңге сомасына темір жол көлігін және 39,898,720 мың теңге сомасына өзге де жабдықтарды қамтитын тиісті міндеттемелерді қосымша мойындады (3 және 5 Ескертулер). Жылжымайтын мүлік объектілерін жалдау мерзімі 2 жылдан 6 жылға дейін, ал темір жол көлігі мен өзге де жабдықтарды жалдау мерзімі 2 жылдан 7 жылға дейін құрайды.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыздардың сомасын есептеу 12.4%-дан 13.96%-ға дейін тиімді пайыз мөлшерлемелеріне негізделеді (2018 ж. 31 желтоқсан: 13.8%).

Барлық жалдау міндеттемелері теңгемен көрсетілген.

19. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Еңбек қызметі аяқталуына байланысты төленетін сыйақылар жоспары мен жұмыскерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес зейнетақылық аударымдар қызметкерлердің міндеттемелері болып табылады көзделген міндеттемелерден басқа, қызметкерлердің алдында олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін төлемдер бойынша не ағымдық, не болашақ міндеттемелері жоқ.

2019 ж. ішінде Компания келесі 5 жыл ішінде қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында зейнеткерлікке ерте шығу жөніндегі ережені (бұдан әрі - Ереже) бекітті. Ереже заңдарда белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл қалған қызметкерлерге қолданылады.

Қызметкерлерге еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін және басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар Компаниямен оның еңбек ұжымы арасында жасалған 2018-2020 жж. арналған Ұжымдық шартқа сәйкес төленеді.

Осы шартқа сәйкес Компания келесідей негізгі төлемдер мен жеңілдіктерді қорланбайтын жоспар шегінде жүзеге асырады:

- зейнетке шығу кезіндегі бір жолғы жәрдем;
- Ережеге сәйкес саладағы жұмыс өтіліне байланысты еңбек шартын мерзімінен бұрын бұзу кезіндегі біржолғы төлем;
- қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін кемінде 70 мың теңге және айына 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде біржолғы тәртіппен қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейінгі барлық кезеңде немесе Ережеге сәйкес ай сайынғы негізде төленетін жәрдемақы;
- зейнеткерлерге жыл сайынғы материалдық көмек;
- тегін теміржол билеттерін беру;
- зейнеткерлердің ритуалдық қызметтерін төлеуге материалдық көмек;
- қызметкерлер мен зейнеткерлердің мерейтойлары;
- тістерді протездеуге материалдық көмек; және
- басқа да жеңілдіктер.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға міндеттемелер мәндерінің ағымдағы қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

	2019 ж.	2018 ж.
Жылдың басындағы жалпы міндеттеме сомасы	5,982,774	5,414,505
Қызметтердің ағымдық құны	220,923	186,621
Өткен қызметтердің құны	4,282,378	(54,772)
Сыйақының құны	495,373	482,377
Актуарлық қайта бағалау, басқа да жиынтық табыста танылған	(93,157)	360,788
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(528,438)	(605,521)
Жыл іші пайда мен залалда танылған актуарлық залал	(306,880)	198,776
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	10,052,973	5,982,774
Соның ішінде, төлем мерзімі жыл ішіндегі міндеттемелер	1,303,792	413,405
Төлем мерзімі бір жылдан кейінгі міндеттемелер	8,749,181	5,569,369
	10,052,973	5,982,774

Төлемдердің мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары мен қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша пайда мен залалда 2019 мен 2018 жж. ішінде танылған міндеттемелердің сомасы келесі түрде көрсетілген:

	2019 ж.	2018 ж.
Өткізудің өзіндік құны (24 Ескерту)	4,567,495	684,623
Жалпы және әкімшілік шығындар (25 Ескерту)	124,299	128,379
Жыл іші пайда мен залалда танылғанның жиынтығы	4,691,794	813,002

Компания міндеттемелерін есептеу Компанияның қызметкерлерінің және зейнеткерлерінің саны, жасы, жынысы мен өтіл жылдары мен қызметкерлер санының өзгеруі бойынша нақты деректер, сонымен бірге өлім деңгейі бойынша жарияланып отыратын статистика деректерінің негізінде дайындалған, ережені пайдалану мүмкіндігі берілетін барлық қызметкерлер оларды ең төменгі қажетті жасқа жеткен кезде, яғни заңнамамен белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл бұрын пайдаланады деп күтілуде. Қаржылық жағдай туралы жеке есепті жасау күніндегі өзге негізгі жорамалдар төменде келтірілген :

	2019 ж.	2018 ж.
Дисконт мөлшерлемесі	9.1%	8.3%
	3.3%	3.4%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	4.3%	4.9%
Болашақта ең төмен еңбекақының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	5.2%	6.3%
	(орташа)	(орташа)

Актуарий жүргізген сезімталдық талдауына сай қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің максималды жоғарлауы 6.7%-ды құрайды. Бұл жағдай инфляция деңгейі 1%-ға жоғарласа орын алады.

20. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға сауда кредиторлық берешек	34,790,317	53,074,702
Байланысты тараптарға сауда кредиторлық берешек	16,085,208	32,587,425
	50,875,525	85,662,127

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда берілген:

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Теңге	50,521,869	85,540,200
АҚШ доллары	10,721	29,048
Басқа валютада	342,935	92,879
	50,875,525	85,662,127

2019 ж. сатып алу бойынша айналымның орташа мерзімі 69 күнді құрайды (2018 ж.: 75 күн).

21. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тарапты сатып алушылармен келісім-шарттар бойынша алынған алдын-ала төлемдер	23,238,859	48,988,718
Үшінші жақты сатып алушылармен келісім-шарттар бойынша алынған алдын ала төлемдер	4,062,654	1,650,438
	27,301,513	50,639,156

Есептік кезеңде танылған және алынған алдын-ала төлем мен болашақ кезең табыстарының құраманы қосылған түсім есепті кезеңнің басына 50,637,918 мың теңгені құрады (2018 ж. 31 желтоқсан: 5,950,220 мың теңге).

22. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2019 ж. 31 желтоқсан	2018 ж. 31 желтоқсан
Бағалау міндеттемелері (29 Ескерту)	9,657,727	-
Қолданылмаған демалыс бойынша резервтер	4,658,056	4,306,614
Еңбекақы және басқа да сыйақылар бойынша берешек	4,575,887	7,553,658
Міндетті зейнетақы салымдары мен әлеуметтік сақтандыруға аударым және міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар	2,457,231	2,408,614
Қаржылық кепілдік келісім-шарттары бойынша міндеттемелер (17 Ескерту)	724,575	288,996
Алынған аванстар	421,219	637,978
Дивидендтер бойынша берешек (14 Ескерту)	-	16,424,670
Басқа да міндеттемелер	5,850,779	3,559,840
	28,345,474	35,180,370

Бағалау міндеттемелері бойынша шығыстар өзге пайдалар мен залалдарда көрсетілген.

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да міндеттемелер негізінен теңгеде көрсетілген.

23. ТҮСІМ

	2019 ж.	2018 ж.
Қызмет көрсетуден түскен түсім	420,067,301	359,714,490
Айыппұлдардан табыстар	2,028,364	1,171,275
Тауарларды үшінші жаққа сатудан басқа да түсім	3,054,691	2,354,849
	425,150,356	363,240,614

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Қызметтер көрсетуден түскен түсім негізінен магистральдық темір жол желісі қызметтерін көрсетуден түскен табыс болып табылады. 419,785,913 мың теңге мөлшеріндегі түсім кезең ішінде (2018 ж.: 359,616,236 мың теңге), 5,364,443 мың теңге мөлшерінде – белгілі бір уақыт сәтінде (2018 ж.: 3,624,378 мың теңге) танылды. 417,592,946 мың теңге сомасындағы түсім байланысты тараптардан алынды (30 Ескерту) (2018 ж.: 352,145,513 мың теңге).

2019 ж. ішінде ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын түсім алынды, тиісінше, осы хеджирлеу құралына келетін 18,945,341 мың теңге мөлшерінде жинақталған шығын қызметтер көрсетуден түскен түсімге өзге де жиынтық шығыннан қайта жіктелді (14 Ескерту).

24. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2019 ж.	2018 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	106,390,068	99,895,068
Тозу және амортизация	75,759,742	63,613,216
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер	75,414,162	76,822,474
Материалдар мен қорлар	24,612,226	21,189,739
Салықтар	21,541,516	18,410,814
Жөндеу және қызмет көрсету	9,762,152	5,508,127
Электр энергиясы	7,276,115	7,226,702
Отын және жанар-жағармай материалдары	6,263,090	5,959,979
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығындары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (19 Ескерту)	4,567,495	684,623
Күзету қызметтері	4,263,282	4,760,612
Коммуналдық шығындар мен ғимаратты ұстау	4,011,800	4,391,368
Байланыс қызметтері	3,757,816	1,963,230
Иссапар шығындары	1,371,703	1,388,837
Сақтандыру	1,047,337	846,020
Байланыс арналарын жалға алу	-	9,872,251
Басқалары	7,855,883	5,707,080
	353,894,387	328,240,140

25. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2019 ж.	2018 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	21,779,292	19,095,140
Мүліктік салықтар және басқа да салықтар	4,875,958	9,577,071
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындарға және қысқа мерзімді берілген алдын ала төлемдердің құнсыздануына резерв	3,025,332	1,966,234
Тозу және амортизация	2,836,542	3,185,248
Тараптық ұйымдардың басқа да қызметтері	1,477,270	2,056,447
Консультациялық, аудиторлық және заң қызметтері	1,242,425	2,089,746
Иссапар шығындары	752,949	750,926
Әлеуметтік сала объектілерін ұстау шығындары	628,961	622,003
Коммуналдық шығындар және ғимаратты ұстау	572,384	595,480
Материалдар	487,499	462,187
Байланыс қызметтері	367,454	427,857
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығындары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (19 Ескерту)	124,299	128,379
Басқа шығындар	4,418,395	6,197,444
	42,588,760	47,154,162

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)**26. ҚАРЖЫЛЫҚ ТАБЫС**

	2019 ж.	2018 ж.
Берілген несиелер бойынша пайыз түріндегі табыстар	52,153,404	42,085,437
Ақша қаражаттары мен оның баламалары бойынша пайыз түріндегі табыс	635,583	452,959
Әділ құны бойынша пайда мен залал арқылы есепке алынатын қаржылық активтерді сатудан табыс	-	2,674,174
Басқа да қаржылық табыстар	1,513,804	1,791,874
	54,302,791	47,004,444

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

	2019 ж.	2018 ж.
Пайыздар бойынша шығындар және дисконт амортизациясы	104,726,145	63,694,440
Сыйақыны өтеу және облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін комиссиялар (15 Ескерту)	45,236,114	-
Жал/қаржылық жал бойынша міндеттемелер бойынша шығындар	5,871,536	178,761
Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелерді тану бойынша шығындар	9,190,864	6,451,052
Басқа да қаржылық шығындар	696,042	1,528,446
	165,720,701	71,852,699

28. АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

Акцияға шаққандағы базалық пайда ретінде акцияға шаққандағы пайда жыл ішіндегі шығарылған жай акциялардың орташа мөлшерленген саны негізінде саналады. Жай акциялар бойынша сома мен көбейту әсеріндегі жай акциялардың сомасы тең, өйткені Компанияның көбейту әсерін жасаушы инструменттері жоқ. 2019 және 2018 жж. ішінде талдау эффектісі бар құралдар болған жоқ.

	2019 ж.	2018 ж.
Жай акцияның орташа мөлшерленген саны	496,465,588	496,160,750
Жыл іші залал (мың теңге)	(84,554,152)	(42,383,418)
Жай акцияға шаққандағы залал (теңге)	(170)	(85)
Материалдық емес активтерді қоспағандағы таза активтер	1,512,317,370	1,531,836,885
Айналымдағы жай акциялардың саны (тіркелген)	496,654,806	496,157,572
Бір акцияның баланстық құны (теңге)³	3,045	3,087

29. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер**

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның «Жезқазған - Бейнеу» және «Арқалық - Шұбаркөл» теміржол желілерінің құрылысы, ұзынөлшемді рельстерді сатып алумен, Астана қаласындағы теміржол торабының, соның ішінде вокзал кешенінің құрылысы бойынша, сонымен қатар «Құрық портында сал кешенін салу және әмбебап жүк және жолаушылар салдарын қолдану» жобасы бойынша жалпы сомасы 210,287,097 мың теңгеге шартты міндеттемелері болды (2018 ж.: 221,227,740 мың теңге).

³ Акциялардың баланстық құны KASE талаптарына сәйкес есептеледі.

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Басқа да шарт бойынша міндеттемелер

2015 ж. 20 қарашадағы «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы Компаниямен бірлесіп болашақта «Continental Logistics» ЖШС, «Ресей Жинақбанкі» АҚ ЕБ және «Odyssey Investments Group» ЖШС тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді сақтау қызметтерін көрсетуге келісім жасады (2016 ж. 15 тамыздағы қосымша келісім); «Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС-мен, «Ресей Жинақбанкі» АҚ ЕБ және Inter Port Development PTE LTD 2015 ж. 28 желтоқсандағы және «Continental Logistics Shymkent» ЖШС-мен, «Odyssey Investments Group» ЖШС-мен 2016 ж. 15 тамыздағы (бұдан әрі - «Келісім»).

Осы келісімдердің талаптарында «KTZ Express» АҚ-ның 10, 13 және 15 жылға қызметтердің ең төменгі көлемін сатып алу және «KTZ Express» АҚ-ның еншілес ұйымы осындай көлемдер үшін елеулі төлемдерді төлеу жөніндегі міндеттемесі көзделген.

2016 ж. 15 қыркүйектен бастап «Continental Logistics» ЖШС-мен 2015 ж. 20 қарашадағы келісім бойынша қызметтер көрсету кезеңі басталды (2016 ж. 15 тамыздағы қосымша келісім), 2019 ж. 1 мамырдан бастап «Continental Logistics Shymkent» ЖШС-мен 2016 ж. 15 тамыздағы келісім бойынша қызметтер көрсету кезеңі басталды. «Ақтау теңізінің солтүстік терминалы» ЖШС-мен 2015 ж. 28 желтоқсандағы келісімге сәйкес қызметтерді көрсету мерзімі басталған жоқ.

2019 ж. ішінде «Ресей Жинақ Банкі» АҚ ЕБ («Continental Logistics» ЖШС-мен келісім бойынша тарап) «Continental Logistics» ЖШС-мен жасалған кредиттік шарт шеңберінде «Continental Logistics» ЖШС-мен жасалған кредиттік шарт шеңберінде негізгі қарыздың пайыздары мен бөлігін өтеу бойынша өз міндеттемелерін орындамауына байланысты «KTZ Express» АҚ-ның барлық құқықтары мен міндеттемелерін компания пайдасына беру туралы талаппен компанияға жүгінді. «Continental Logistics» ЖШС 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кестеге сәйкес 2025 ж. дейін өтеу мерзімі міндеттемелер сомасы 27,991,925 мың теңгені құрайды.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жүргізілген келіссөздер нәтижесінде «Continental Logistics» ЖШС мен «Ресей Жинақбанкі» АҚ ЕБ арасында 11,232,993 мың теңге сомаға қарызды кешіру және топтың одан әрі Келісімнен шығуын қоса алғанда, «Continental Logistics» ЖШС қарызды қайта құрылымдау бойынша Жол картасы келісілді. Сонымен қатар, 2019 ж. 31 желтоқсанда «Қазақстан Даму Банкі» АҚ уәкілетті органы «Continental Logistics» ЖШС «Ресей Жинақбанкі» АҚ ЕБ алдындағы берешегін қайта қаржыландыруды мақұлдады. 5 қаңтар 2020 ж. «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ мен «Continental Logistics» ЖШС 7,000,000 мың теңге көлемінде 15 жыл мерзімге несие желісін ашу туралы келісімге қол қойды, сыйақы мөлшерлемесі жылдық 15%. 2020 ж. 18 наурыздағы жағдай бойынша «Continental Logistics» ЖШС-нің «Ресей Жинақбанкі» АҚ ЕБ алдындағы міндеттемелер сомасы толығымен өтелді.

Қарызды қайта құрылымдау бойынша Жол картасына қосымша, 2020 ж. 27 ақпанда «Қазақстан Даму Банкі» АҚ, «Odyssey Investments Group» ЖШС, «KTZ Express» АҚ және «Continental Logistics» ЖШС арасында келісімге қол қойылды. Осы Келісімге сәйкес «KTZ Express» АҚ «Continental Logistics» ЖШС (30%) жарғылық капиталында өзінің қатысу үлесіне сәйкес «Қазақстан Даму Банкі» АҚ бірінші жазбаша талабы бойынша несие желісін ашу туралы келісім бойынша «Continental Logistics» ЖШС-ның кез келген кассалық алшақтығын жабуды жүзеге асыруға қайтарып алынбайтын міндеттеме қабылдайды. Компания осы Келісімнің тарабы болып табылмайды және тиісінше 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компания осы жеке қаржылық есептілікте «Continental Logistics» ЖШС-мен келісім бойынша қосымша резервтерді есептеген жоқ.

Компания басшылығы сондай-ақ «Continental Logistics Shymkent» ЖШС-мен келісім бойынша міндеттемелерді реттеу үшін экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың істен шығуы талап етіледі деп есептейді. Компания міндеттеменің шамасын есептік бағалауды жүргізді және 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9,657,727 мың теңге сомасына «Continental Logistics Shymkent» ЖШС пайдасына, оның ішінде Компания бастамасы бойынша Келісімнен шыққан жағдайда ықтимал мүмкін болатын объектіні коммерциялық пайдалану кезеңінде келтірілген шығындар мен Келісімнен шыққаны үшін және айыппұл үшін резерв есептеді (22 Ескерту).

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

(мың теңгеде)

Компания басшылығы «Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС-мен келісім бойынша қызмет көрсету кезеңінің басталу күні басталмаған, себебі «KTZ Express» АҚ объектіні коммерциялық пайдаланудың басталу күні және қызмет көрсету кезеңінің басталу күні туралы хабарлама алмаған және тараптар Келісім бойынша міндеттемелерді орындауға қатысты өзара іс-қимыл ұйымдастырмаған. Компания басшылығы 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС-мен келісім бойынша экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың шығып кету жоғары ықтималдығының болуы жоқ деп санайды.

Шартты міндеттемелер

Сот талаптары

Компания өзінің шаруашылық қызметіне қатысты, атап айтсақ, мүлктік зиянды қайтару бойынша талаптар сияқты түрлі сот қарауларына қатысады. Компания жеке немесе жиынтық күйінде алынған басым талап арыздардың немесе қаралу сатысындағы мұндай жағдайларды өзінің жеке қаржылық жағдай жөніндегі есептілігіне қандай да бір кері әсерін тигізеді, не болмаса қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижесіне немесе ақша қаражатының қозғалысына теріс әсерін береді деп санамайды.

Сақтандыру

Қазақстанда сақтандыру саласы дамудың бастапқы сатысында, сондықтан басқа да мемлекеттік кәсіпорындар сияқты Компанияның жағдайларын ескермегенде, жолаушылардың дене зақымдануынан міндетті сақтандыру, жолаушылардың өлімі мен мүлкіне келген залал немесе өзінің меншігіне залал келу қаупін сақтандыру, активтер мен жабдықтар (инфрақұрылым, жылжымалы құрам мен станцияларды қоса алғанда), және қаржы-шаруашылық қызметінің тоқтау қаупі мен Компания немесе оның қызметіне байланысты нысандарындағы апатты жағдайлар нәтижесінде қоршаған ортаға немесе үшінші тараптың мүлкінен залал келтіргені үшін берешегі жоқ. Компанияның Қазақстандағы коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алған сақтандыру полистеріне сай міндетті сақтандыру қабаты бар.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Кепілдіктер

Кредиторлар	Кепілдік мақсаты	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы
Еуразиялық Даму Банкі	«АСУ «Энергодиспетчерлік тартым» жобаны қаржыландыру үшін «Транстелеком» АҚ міндеттемелерін орындау	2 қазан 2021 ж.	5,034,172 мың тенге
	Электровоздарды шығару жөніндегі зауыт құрылысын қаржыландыру үшін «Электровоз құрастыру зауыты» ЖШС міндеттемелерін орындау (2018 ж. қарашаға дейін ассоциацияланған кәсіпорын)	31 шілде 2023 ж.	2,370,000 мың тенге
	«АСУ «Энергодиспетчерлік тартым» жобаны қаржыландыру үшін «Транстелеком» АҚ міндеттемелерін орындау	21 қазан 2024 ж.	4,910,218 мың тенге
«HSBC Франция» және «HSBC Bank plc» «HSBC Қазақстан» ЕБ» АҚ-мен бірлесіп	Жүк электровоздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	31 мамыр 2024 ж.	10,798,897 еуро (4,632,727 мың тенге) ⁴
	Жүк электровоздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	27 мамыр 2027 ж.	101,115,287 еуро (43,378,458 мың тенге) ⁴
	Жүк электровоздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	3 қыркүйек 2028 ж.	37,451,960 еуро (16,066,891 мың тенге) ⁴
«БРК Лизинг» АҚ	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	20 желтоқсан 2036 ж.	12,861,805 мың тенге
	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	5 шілде 2037 ж.	18,600,000 мың тенге
	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	10 маусым 2039 ж.	12,537,182 мың тенге
	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	30 шілде 2039 ж.	11,258,978 мың тенге
	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	12 желтоқсан 2039 ж.	18,741,022 мың тенге
	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «Қазтеміртранс» АҚ-ның міндеттемелерін орындау.	28 тамыз 2032 ж.	15,076,957 мың тенге
	Қаржылық жал туралы келісімге сәйкес «КТЗ Express» АҚ-ның міндеттемелерін орындау.	28 тамыз 2032 ж.	33,263,983 мың тенге
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	Астана халықаралық әуежайын модернизациялауды қаржыландыру бойынша сенімгерлік басқарудағы ұйым «Астана «Халықаралық әуежайы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	28 наурыз 2023 ж.	22,500,000 мың тенге ⁴
	Ақтөбе қ. рельс арқалық зауытын салуды қаржыландыру бойынша қауымдасқан ұйым «Ақтөбе рельс арқалық зауыты» ЖШС-ның міндеттемелерін орындау	5 шілде 2033 ж.	21,802,001 мың тенге ⁴
	Теміржол желісі бойынша платформаның бағдарламалық кешенін салу бойынша «Транстелеком» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	30 маусым 2024 ж.	13,488,710 мың тенге
	Жолаушылар вагонын қаржыландыруға «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның «ПЛВК» еншілес ұйымының міндеттемелерін орындау	5 наурыз 2035 ж.	5,034,757 мың тенге ⁴
«Қазақстан СитиБанк» АҚ	Айналым қаражатын қаржыландыру бойынша «ҚТЖ-Жүк тасымалы» АҚ-ның міндеттемелерін орындау	мерзімсіз	30,000,000 АҚШ долл. (11,477,700 мың тенге)

⁴ Еншілес ұйымдар, қауымдасқан кәсіпорындар және Компания қаржылық кепілдіктер берген Топтың сенімгерлік басқаруындағы қарыздар бойынша қаржылық ковенанттар көзделген, оларды сақтамау кредиторларға борышты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді. Осы қарыздар бойынша кепілдік сомасы 113,414,834 мың теңгені құрайды.

17 ескертуде осы кепілдіктердің баланстық құны көрсетілген.

Кредиторлар алдында міндеттемелердің орындалмауын болдырмау үшін 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания «Қазақстан Даму банкі» АҚ-дан және ЕДҚБ-дан қаржылық кепілдеме шарты аясында «Қазақстан Даму банкі» АҚ қаржылық коэффициенттерді қолданбайтындығы жайлы мақұлдама хат алды. 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компания есепті күнге дейін 2019 ж. Кепілгер-Компания мен Қарыз алушы – «ҚТЖ – Жүк тасымалы» АҚ үшін қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) қолданбау туралы HSBC Франция атынан мақұлдама хат алды. Сонымен қатар, компания 2020 ж. бастап қаржылық және қаржылық емес шарттарға қатысты HSBC Франция компаниясымен жаңа келісімдерге қол жеткізді.

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Егер бір тарап екінші тарапты бақылау мүмкіндігіне ие болса, немесе қаржылық немесе операциялық шешімдерді басқа тарап қабылдау кезінде келесі тарапқа біршама ықпал етуді жүзеге асыратын болса, берілген жеке қаржы есептілігінің мақсаттары үшін осы тараптар байланысты тараптар ретінде қарастырылады. Сондай-ақ байланысты деп Компаниямен бірге бір бақылау астындағы тараптар да саналады. Байланысты тараптардың мүмкін байланыстарын қарастырғанда әрбір жағдайда тараптардың құқықтық формасына ғана емес, олардың қарым-қатынас мәніне назар аударылады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар жасаса алмайтын келісімдер жасай алады, және байланысты тараптардың арасындағы келісімдер байланысты емес тараптардың келісіндегі шарттар, ережелер мен сома негізінде жүзеге аспауы мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Компания көптеген маңызды келісімдер жүргізген немесе 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төленбеген қалдығы болған және осы қаржылық есептіліктің басқа ескертулерінде көрсетілмеген қарым-қатынастар сипаты төменде көрсетілген.

		Акционер	Компанияның қауымдасқан ұйымдары	Компания қатысушы болып табылатын біріккен ұйымдар	Акционер құрамына кіретін ұйымдар	Компанияның еншілес ұйымдары
Байланысты тараптардың тауарлар, қызмет пен ұзақ мерзімді активтер үшін міндеттемелері, соның ішінде берілген аванстар	2019 ж.	-	295,018	4,080	166,822	5,682,101
	2018 ж.	-	961	2,624	92,821	25,869,394
<i>соның ішінде күтілетін несиелік залалдар бойынша резерв және берілген аванстардың құнсыздануы</i>	2019 ж.	-	(3)	(130)	(10,432)	-
	2018 ж.	-	-	-	-	-
Байланысты тараптарға тауарлар, қызмет пен ұзақ мерзімді активтер үшін міндеттемелер, соның ішінде алынған аванстар	2019 ж.	-	4,166,148	-	499,081	34,660,760
	2018 ж.	-	11,686,699	439	1,090,931	68,840,609
Берілген несиелер	2019 ж.	-	-	-	-	832,763,547
	2018 ж.	-	-	-	-	830,498,514
<i>соның ішінде күтілетін несиелік залалдар бойынша резерв</i>	2019 ж.	-	-	-	-	(9,831,775)
	2018 ж.	-	-	-	-	(1,890,148)
Алынған несиелер	2019 ж.	123,620,636	-	-	-	26,497,513
	2018 ж.	107,906,404	-	-	-	-
Жал бойынша міндеттеме	2019 ж.	276,665	-	-	-	37,819,269
	2018 ж.	1,145,753	-	-	-	-
Алынатын дивидендтер	2019 ж.	-	-	-	-	1,689,359
	2018 ж.	-	-	-	-	654,633
<i>соның ішінде күтілетін несиелік залалдар бойынша резерв</i>	2019 ж.	-	-	-	-	(654,633)
	2018 ж.	-	-	-	-	(654,633)
Төленетін дивидендтер	2019 ж.	-	-	-	-	-
	2018 ж.	16,424,670	-	-	-	-

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(мың теңгеде)

Байланысты тараптармен мәмілелер 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде көрсетілген:

		Акционер	Компанияның қауымдасқан ұйымдары	Компания қатысушы болып табылатын біріккен ұйымдар	Акционер құрамына кіретін ұйымдар	Компанияның еншілес ұйымдары
Тауар, қызмет пен ұзақ мерзімді активтерді сату	2019 ж.	-	55,390	35,090	71,832	417,592,946
	2018 ж.	-	51,064	32,691	69,825	352,145,513
Күтілетін несиелік залал және берілген аванстардың құнсыздануына арналған (есептелген)/ қалпына келтірілген резервтер	2019 ж.	-	(2)	(122)	161	-
	2018 ж.	-	-	-	2,836	(361,293)
Тауар, қызмет пен ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	2019 ж.	-	25,201,569	1,559	2,964,800	118,079,916
	2018 ж.	-	30,759,401	2,354	7,394,531	113,908,570
Несиелерді беру	2019 ж.	-	-	-	-	2,816,267
	2018 ж.	-	-	-	-	111,044,139
Берілген несиелерді өтеу	2019 ж.	-	-	-	-	2,614,904
	2018 ж.	-	-	-	-	41,904,163
Алынған несиелер	2019 ж.	40,000,000	-	-	-	27,300,000
	2018 ж.	40,000,000	-	-	-	12,200,000
Алынған несиелерді өтеу	2019 ж.	1,174,923	-	-	-	-
	2018 ж.	41,174,923	-	-	-	15,975,000
Қаржылық табыс	2019 ж.	-	-	-	-	52,559,832
	2018 ж.	13,500	-	-	-	42,189,787
Қаржылық шығын	2019 ж.	5,238,699	-	-	-	7,510,808
	2018 ж.	5,374,309	-	-	-	1,987,182
Дивидендтер бойынша табыс	2019 ж.	-	5,190,667	1,976,588	-	2,128,963
	2018 ж.	-	263,058	2,027,983	-	1,402,279
Жарияланған дивидендтер	2019 ж.	-	-	-	-	-
	2018 ж.	1,709,910	-	-	-	-
Жарғылық капиталға жарна	2019 ж.	19,374,110	-	-	-	36,633,571
	2018 ж.	290,037	-	-	-	47,120,070
Жаңа жалдау шарттары (Компания жалға алушы ретінде)	2019 ж.	244,861	-	-	-	44,739,637
	2018 ж.	-	-	-	-	-
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	2019 ж.	101,270	-	-	-	8,473,122
	2018 ж.	-	-	-	-	-
Қаржылық активті сату	2019 ж.	-	-	-	-	-
	2018 ж.	81,985,500	-	-	-	-

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

Компания қатысушы болып табылатын еншілес ұйымдар мен бірлескен ұйымдардан дивидендтерден табыс, 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін келесіні құрады:

	2019 ж.	2018 ж.
«ЕТБ БТЛК» АҚ	5,190,667	263,058
Logistic System Management B.V.	1,976,588	2,027,983
«Әскерилендірілген теміржол күзеті» АҚ	817,024	84,945
«Транстелеком» АҚ	805,609	1,223,603
«Порт Қурық» ЖШС	414,851	-
Басқалары	91,479	93,731
	9,296,218	3,693,320

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жалпы сомасы 1,257,024 мың теңге және 2,104,013 мың теңге болатын кейбір несиелері Қазақстан Республикасы Үкіметімен кепілдендірілген.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы еншілес ұйымдардың, қауымдасқан кәсіпорынның және байланысты тараптың кейбір қарыздары бойынша Компания банктер алдындағы міндеттемелерді орындауға кепілдік беру мақсатында кепілдіктер берді (29 Ескерту).

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған Еурооблигациялар шегінде еншілес ұйымдарға берілген кейбір несиелер валюта бағамының өзгеруіне индексацияланды. 2019 ж. бағамның өзгеруіне байланысты Компания 806,712 мың теңге көлемінде бағам айырмашылығынан пайданы таныды (2018 ж.: 95,278,346 мың теңге көлеміндегі залал).

Акционердің құрамына кіретін ұйымдармен, қауымдасқан және бірлескен ұйымдармен және де басқа да байланысты тараптармен операциялардың басым бөлігі «ҚазМұнайГаз «Ұлттық компаниясы» АҚ (бензин), «Қазақтелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазатомпром» АҚ (электр энергиясы), «КЕГӨК» АҚ (электр энергиясы), «Қазпочта» АҚ (пошта қызметі), «Казахстан Инжиниринг «Ұлттық компаниясы» АҚ (машина өндірісі тауарлары) и «Самрұқ-Энерго» АҚ (электр энергиясы).

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания келесі объектілердің құрылысы бойынша Акционердің пайдасына тағайындалған өзгертілмейтін міндеттемені қабылдады:

	Ағымдағы міндеттемелер			
	Оқушылар сарайы Түркістан қ.	Маңғыстау-дағы әлеуметтік объектілері	Нұр-Сұлтан қ. балабақша	Жиынтығы
2018 ж. 1 қаңтарына	-	247,276	42,454	289,730
Жыл ішінде есептелгені	5,300,000	-	960	5,300,960
Жыл ішінде есептен шығарылғаны	-	-	(8,960)	(8,960)
2018 ж. 31 желтоқсанына	5,300,000	247,276	34,454	5,581,730
Жыл ішінде есептен шығарылғаны	(4,240,000)	(143,088)	(34,454)	(4,417,542)
2019 ж. 31 желтоқсанына	1,060,000	104,188	-	1,164,188

2019 ж. Компания Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысын 4,240,000 мың теңге көлемінде қаржыландырды және тиісінше жойылмайтын міндеттеменің азаюын мойындады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Компания жоғарыда аталған жүктелген міндеттемелер үшін Акционер пайдасына объектілерді салумен байланысты келесі шығындарды алды:

	Ағымдағы активтер		
	Маңғыстау- дағы әлеуметтік объектілері	Нұр-Сұлтан қ. балабақша	Жиынтығы
2018 ж. 1 қаңтарына	247,276	42,454	289,730
Шығу	-	(8,000)	(8,000)
2018 ж. 31 желтоқсанына	247,276	34,454	281,730
Шығу	(143,088)	(34,454)	(177,542)
2019 ж. 31 желтоқсанына	104,188	-	104,188

Компанияның басты басқарушы қызметкерлеріне сыйақы

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның басты басқарушы қызметкерлерін 14 адамнан тұратын Компанияның Басқарма мен Директорлар кеңесінің мүшелері (2018 ж. 31 желтоқсан: 17 адам) құрайды. 2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басты басқару қызметкерлеріне төленетін сыйақының жалпы мөлшері 511,641 мың теңгені құрады және бұл сома осы жеке есептіліктің пайда мен залал жөніндегі есебінің жалақы бойынша шығындарына қосылған (2018 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 209,881 мың теңге). Басқару қызметкерлерге төленетін сыйақының басым бөлігі операциялық нәтижелердің, сыйақылар мен келісім-шарттарға негізделген жалақы бойынша шығындардан тұрады.

31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Компанияның негізгі қаржы құралдарына несиелер, шығарылған қарыздық бағалы қағаздар (облигациялар), қаржылық жал бойынша міндеттемелер, ақша және оның баламалары, қысқа мерзімдегі салымдар, сонымен қатар сауда дебиторлық және сауда кредиторлық берешектер жатады. Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелдер, шетелдік валюта бағамының өзгеруі мен несиелік тәуекелдер Компанияның қаржы құралдары бойынша негізгі тәуекелдері болып табылады. Компания барлық қаржы құралдары бойынша пайда болатын өтімділік пен нарық тәуекелдерін бақылап отырады.

Капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқару

Компания капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқарып отырады, себебі Компания Акционер үшін пайданы барынша арттырғанда кәсіпорын үздіксіз қызметін капитал мен қарыз балансын оңтайлау арқылы жалғастыра алатынына сенімді болуы керек. Компанияның жалпы стратегиясы 2018 ж.-мен салыстырғанда өзгерген жоқ.

Компанияда капиталдың минималды көлеміне қатысты талаптары жоқ.

Компанияның капитал құрылымы таза қарыз қаражатынан (ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергеннен кейінгі несиелер, қарыздық бағалы қағаздар мен қаржылық жал бойынша міндеттемелер) және Компания капиталынан (жарғылық капитал, шетелдік валютаны қайта бағалаудан түскен резерв, бөлінбеген пайда мен бақыланбайтын үлес) тұрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Қаржы тәуекелін басқару мақсаттары

Тәуекелді басқару – Компания қызметінің маңызды элементі. Компания компанияның операцияларына қатысты қаржы тәуекелдерін бақылау мен басқаруды тәуекелдер бойынша ішкі есептілік арқылы жүзеге асырады. Бұл есептіліктерде тәуекелге шалдығу деңгейі тәуекелдің дәрежесі мен мөлшері арқылы талданады. Бұл тәуекелдер нарық тәуекелін (валюта тәуекелін, баға тәуекелін және әділ құнға қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі), өтімділік тәуекелін және ақша ағымына қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қамтиды. Төменде Компанияның тәуекелді басқару саясатына сипаттама беріледі.

Пайыздық мөлшерлеменен байланысты тәуекел

Компания үшін пайыздық мөлшерлеменен байланысты тәуекел нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруін білдіреді. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі Компанияның инвестицияларынан жалпы пайдасының азаюына және (немесе) Компанияның несиелері мен қарыздық бағалы қағаздары бойынша ақша ағымының азаюына әкеп соқтыруы мүмкін. Компания пайыздық мөлшерлеменен байланысты тәуекелді валютадағы қаржылық құралдардың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау арқылы және тұрақты және құбылмалы пайыздық мөлшерлемедегі несиелер арасындағы дұрыс қатынасты қолдау арқылы шектейді.

Компанияның пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелге шалдықтығыштығы негізінен Компанияның құбылмалы пайыздық мөлшерлемесіндегі несиелер мен қарыздық бағалы қағаздарына байланысты.

Келесі кесте Компанияның салық салуға дейінгі табысы мен капиталының несиелердің пайыздық мөлшерлемелерінің мүмкін бола алатын өзгерістеріне (құбылмалы пайыздық мөлшерлеменен несиелерге әсерін тигізе отырып) сезімталдығын басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетеді.

	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
	Базистік пунктілерде пайыздық мөлшерле- лердің ұлғаюы/(азаюы)	Салық салынғанға дейінгі табысқа/ капиталға әсері	Базистік пунктілерде пайыздық мөлшерле- лердің ұлғаюы/(азаюы)	Салық салынғанға дейінгі табысқа/ капиталға әсері
АҚШ доллары	-	-	-	-
Теңге	20/(20)	(101,730)/101,730	50/(15)	(261,207)/78,362

Валюталық тәуекел

Компания шетелдік валютада мәмілелерді жүзеге асырады, демек валюталық бағам ауытқуларына ұшырау тәуекелі пайда болады.

Компанияның қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді берешегінің түбегейлі бөлігі АҚШ долларында көрсетілген. Берешек көрсетілген АҚШ долларына және басқа шетелдік валюталарға қатысты теңге бағамының өзгеруінің нәтижесінде айырбас бағамынан табыстар немесе залалдар туындайды. 2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компанияның бағамдық айырмашылықтан залалы 3,212,395 мың теңгені құрады, оның айтарлықтай бөлігі несиелерге қатысты (2018 ж.: 7,367,289 мың теңге мөлшерде залал). Компания еншілес ұйымдарға шетел валютасы бағамының өзгеруіне индекстелген несиелер береді.

Келесі кестеде Компанияның салық салынғанға дейінгі табысының АҚШ доллары мен Швейцария франкінің мүмкін бола алатын өзгерістеріне сезімталдығы басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетілген.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

	2019 ж. 31 желтоқсан			2018 ж. 31 желтоқсан		
	Айырбастау бағамындағы ұлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейінгі табысқа әсері	Капиталға әсері	Айырбастау курсандағы ұлғаюы/ (азаюы)	Салық салынғанға дейінгі табысқа әсері	Капиталға әсері
АҚШ доллары	12%/ (9%)	(47,472,728)/ 35,604,546	-	14%/ (10%)	(100,915,637)/ 72,082,598	-
Швейцар франкі	12%/ (9%)	-	(20,730,243)/ 15,547,682	14%/ (10%)	-	(24,899,709)/ 17,785,507

2015 ж. 7 тамызда Компания швейцар франкінде белгіленген қызмет көрсетуден түскен табыстың теңгеге қатысты өзгеру тәуекелін төмендету мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүргізді. 2014 ж. 20 маусымда Швейцария қор биржасында және 2019 ж. 20 маусымда және 2022 ж. өтеуге жататын хеджирлеу құралы болып табылады, ол жеке сәйкестендіріледі және сенімді бағалауға беріледі. Хеджирлеуден түскен әсер 2019 ж. 33,259 мың теңге көлеміндегі басқа да жиынтық табыста көрсетілді (2018 ж.: 14,025,675 мың теңге).

Кредиттік тәуекел

Компанияның қаржы құралдарымен контрагенттердің шарттарын орындамау нәтижесінде пайда болатын кредиттік қатер әдетте осы контрагенттердің алдында контрагент міндеттемелерінің шамасы Компанияның міндеттемелерінен асып түсетін сомалармен шектеліп қалады. Компанияның саясаты несиеге қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдары бар операцияларды атқаруды қарастырады. Кредиттік тәуекелге түсудің максималды мөлшері әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең.

Кредиттік тәуекел концентрациясы экономикалық жағдайлары немесе басқа да оқиғалары олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етуі мүмкін деген болжамға қатысты ұқсас қызмет шарттары бар несие алушы топтар немесе бір несие алушыдан бірнеше берешек сомасы болғанда туындауы мүмкін.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары, негізінен, «тұрақты» BB кредиттік рейтингімен «Қазақстан Халық банкі» АҚ-да орналастырылған (ақша қаражаты мен оның баламаларының 83%-ы).

Компанияда берілген кредит лимиттерінен асып кетпейтін, және де дұрыс кредит тарихы бар тапсырыс берушілермен келісімдер жасалатындай үнемді бақылауды қарастырып отыратын саясат жұмыс істейді. Компанияның аванстық төлемді қайтаруға банк кепілдігімен берілген алдын ала төлем негізінде өздерінің көптеген клиенттерімен жұмыс істеуінің арқасында кредиттік тәуекел төмендеп отыр.

Бұдан басқа, Компания банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырайды. Осыған байланысты Компанияның ең жоғары тәуекелі 29 Ескертуде ашылған кепілдіктер бойынша талаптар қойылған жағдайда Компания төлеуге міндетті болатын ең жоғары сомаға тең. Компания түпкілікті Акционердің жалпы бақылауындағы «Астана халықаралық әуежайы» АҚ байланысты тарапқа банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша 3,681,627 мың теңге мөлшеріндегі «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС тобының қауымдасқан кәсіпорны үшін 3,857,417 мың теңге мөлшерінде күтілетін кредиттік залалдарды қосымша мойындады.

29 Ескертуде көрсетілгеннен басқа, Компания үшінші тараптардың міндеттемелері бойынша гарант болып табылмайды.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел нарық бағасының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралының құнының ықтимал түрде ауытқуы кезінде пайда болады. Компания нарық конъюктурасының теріс өзгеруінен пайда болуы мүмкін әлеуетті залалдарды кезең сайын бағалау арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Өтімділік тәуекелі

Компания Акционердің талаптарына сай өтімділік тәуекелін басқару үшін қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді және орта мерзімді қаржыландыру тәуекелдерін бақылап отырады. Компания адекватты резервтерді, банк несиелері мен мүмкін несие желелерін қолдау, қаржы активтері мен міндеттемелерін жабу мерзімдерін салыстыру мен ақша қаражатының болжанған және нақты қозғалысын үнемі мониторинг жасау арқылы тәуекелді басқарып отырады.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияда «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да 15,189,866 мың теңге сомаға қолжетімді несиелік желі бар (2018 ж. 31 желтоқсан: 36,610,000 мың теңге).

Компания акционермен белгіленген және кредиттік келісімдерде/кепілдік шарттарында көзделген қаржылық коэффициенттердің шекті мәндерінің орындалуына тұрақты негізде бақылау және мониторинг жүргізеді.

Еурооблигациялар мен қарыздарды өтеу мақсатында Компания көлемі 380,000,000 мың теңге ішкі нарықта және көлемі 80,000,000 Швейцария франкінің сыртқы нарықта облигациялар шығаруды жүзеге асырды.

Келесі кестелерде Компанияның қаржы міндеттемелері бойынша шартты мерзімдері көрсетілген. Кесте Компаниядан төлем талап етуі мүмкін ең бастапқы мерзім негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағынының дисконтты емес қозғалысы негізінде құрылған. Кесте пайыздар бойынша да, сондай-ақ несие сомасы бойынша да ақша ағымын қамтиды.

	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан артық	Жиынтығы
2019 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	28,751,721	6,038,596	16,085,208	-	-	50,875,525
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	-	-	5,709,263	-	-	5,709,263
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	17,331,973	34,424,813	97,189,638	642,389,286	2,110,164,473	2,901,500,183
Жал	2,039,219	6,563,911	9,265,505	33,759,212	3,431,084	55,058,931
Қаржылық кепілдіктер	559,155	10,186,286	19,512,528	87,904,039	163,634,250	281,796,258
	48,682,068	57,213,606	147,762,142	764,052,537	2,277,229,807	3,294,940,160
2018 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	52,846,926	195,371	32,619,830	-	-	85,662,127
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	-	-	3,418,324	-	-	3,418,324
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	17,475,855	2,637,383	140,388,602	407,200,889	1,846,254,878	2,413,957,607
Қаржылық жал	-	101,270	335,777	1,007,330	-	1,444,377
Қаржылық кепілдіктер	2,005,045	3,111,849	33,706,456	105,943,774	97,468,039	242,235,163
	72,327,826	6,045,873	210,468,989	514,151,993	1,943,722,917	2,746,717,598

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

(мың теңгеде)

Келесі кестеде Компанияның қаржы активтері бойынша күтілетін төлем мерзімдері көрсетіледі. Кесте ақша қозғалысы басқа кезеңде деп Компаниямен күтілетін жағдайлардан басқа берілген активтер бойынша пайыздарды қосқанда, қаржы активтері бойынша ақша ағындарының дисконтты емес шарт мерзімдерінің негізінде құрылған.

	1 айға дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан артық	Жиынтығы
2019 ж.						
<i>Пайыздық:</i>						
Қысқа мерзімді салымдар	7,166,724	-	-	-	-	7,166,724
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	6,968	-	-	-	-	6,968
Ақша қаражаты мен оның баламалары	500,127	-	-	-	-	500,127
Берілген несиелер	125,172,957	1,342,349	29,869,447	369,449,980	995,369,223	1,521,203,956
<i>Пайызсыз:</i>						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	52,717,176	-	-	-	-	52,717,176
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	501	-	-	-	-	501
Үшінші жақтың сауда дебиторлық берешегі	436,190	5,685,070	-	-	-	6,121,260
Берілген несиелер	-	-	4,708,435	-	-	4,708,435
	186,000,643	7,027,419	34,577,882	369,449,980	995,369,223	1,592,425,147
2018 ж.						
<i>Пайыздық:</i>						
Қысқа мерзімді салымдар	15,109,612	-	-	-	-	15,109,612
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	15,735	-	-	-	-	15,735
Басқа қаржы активтері	-	-	223,794	-	-	223,794
Басқа қаржы активтері бойынша пайыздар	-	-	24,866	-	-	24,866
Ақша қаражаты мен оның баламалары	10,715,166	-	-	-	-	10,715,166
Берілген несиелер	12,823,854	1,351,161	76,603,600	337,350,663	1,227,461,558	1,655,590,836
<i>Пайызсыз:</i>						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	7,433,097	-	-	-	-	7,433,097
Үшінші жақтың сауда дебиторлық берешегі	624,967	1,080	25,869,394	-	-	26,495,441
Берілген несиелер	-	-	2,078,555	-	-	2,078,555
	46,722,431	1,352,241	104,800,209	337,350,663	1,227,461,558	1,717,687,102

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құны тарату кезінде сату немесе еріксіз сату жағдайларын есепке алмағанда коммерциялық шарттармен хабардар болған тараптардың арасында құрал ауыстырылуы мүмкін сома ретінде анықталады. Компанияның қаржы құралдарының көбісі үшін әділ құнын анықтауға арналған нарық механизмдері жоқ болғандықтан, әділ құнын бағалау кезінде құралға қатысты нақты тәуекелдер мен ағымдағы экономикалық жағдайлардың негізінде рұқсат ету керек.

Келесі әдістер мен болжамдар Компанияда қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін қолданылады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарының қысқа мерзімді төлеу сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең келеді.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Он екі айдан кем өтеу мерзімі бар активтер мен міндеттемелердің баланстық құны шамамен олардың әділ құнына тең, себебі осы қаржы құралдар қысқа мерзімде өтеле алу сипатына ие.

Он екі айдан көп өтеу мерзімі бар активтер мен міндеттемелер үшін есеп мерзімінің соңына бар нарық мөлшерлемесін пайдаланумен дисконтталған болашақ ақша қаражатының ағымдағы құнын береді.

Несиелер

Банктік несиелер бойынша есептеу несиелік рейтинг параметрлері мен ұқсас өтеу мерзімдері бар несиелер бойынша сәйкес жылдың соңына қайта көтерілетін нарық мөлшерлемелерін пайдаланумен есептелінген төлеу мерзімі бойынша жеке несиелер бойынша болашақ ақша ағынын дисконттау арқылы жасалған болатын. Компания несиелердің көп бөлігін халықаралық қаржы институттары мен шетелдік банктерден алынған. Нәтижесінде осы несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелер Қазақстан Республикасындағы коммерциялық кредиттік ұйымдарының пайыздық мөлшерлемесінен төмен бола тұра берілген несиелер санаты үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ретінде қарастырылады. Шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың (облигациялардың) әділ құны есептік күні жасалған орташа баға негізінде анықталған болатын.

*Үнемі әділ құны бойынша бағаланбайтын (бірақ әділ құны міндетті түрде көрсетілетін)
Компанияның қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны*

2019 және 2018 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған қарыздық бағалы қағаздарды есепке алмаған жағдайда, қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құнының олардың баланстық құнынан айтарлықтай айырмашылығы жоқ. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер және шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың (облигациялардың) баланстық құны мен әділ құны төмендегідей түрде көрсетілген:

	2019 ж. 31 желтоқсан		2018 ж. 31 желтоқсан	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
Берілген несиелер	832,763,661	832,763,661	830,498,514	830,498,514
Басқа да қаржы активтері	-	-	225,657	225,657
Несиелер	163,497,809	163,497,809	134,329,511	134,329,511
Қарыздық бағалы қағаздар	1,131,836,458	1,194,486,398	1,052,812,622	1,108,239,211
Қаржылық кепілдіктер	27,040,719	27,040,719	15,629,190	15,629,190

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Әділ құн иерархиясы

Компания әділ құнды бағалауды төменде көрсетілген әділ құнды бағалау иерархиясын қолдану арқылы бағалайды. Бұл иерархия бағалауды қалыптастыруда қолданылатын ақпараттың маңыздылығын ескереді:

- 1 Деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты активті нарықтағы котировкалар (түзетілмеген).
- 2 Деңгей: тікелей қолжетімді (котировкалар) немесе тікелей емес қол жетімді (котировкадан туындайтын ақпарат) 1 Деңгейге жататын ақпараттан басқа ақпараттар. Бұл категорияның құрамына келесілерді қолданып бағаланатын құралдар енеді: ұқсас құралдар үшін активті нарықтағы нарықтық котировкалар, активті ретінде қарастырылмайтын ұқсас құралдар үшін нарықтық котировкалар.
- 3 Деңгей: қол жетімді болып табылмайтын ақпараттар. Бұл категория байқалатын бастапқы ақпаратқа жатпайтын ақпарат негізінде бағаланатын құралдардан тұрады. Алайда бұл ақпарат құралдың бағалануына елеулі ықпал етеді. Бұл категория құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін маңызды бақыланбайтын түзетулердің немесе жорамалдардың қолданылуын талап етеді, оған қатысты ұқсас құралдардың белгіленетін баға негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.

2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық құралдардың әділ құны бағалау иерархиясы негізінде жасалған талдауы төменде көрсетілген.

	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Жиынтығы
<i>Қаржы активтері</i>				
Берілген несиелер	-	832,763,661	-	832,763,661
Жиынтығы	-	832,763,661	-	832,763,661
<i>Қаржы міндеттемелері</i>				
Амортизациялық құнымен көрсетілетін қаржы міндеттемелері				
- банктік несиелер	-	77,556,040	2,622,487	80,178,527
- байланысты тараптардан несиелер	-	83,319,282	-	83,319,282
- қарыздық бағалы қағаздар	1,194,486,398	-	-	1,194,486,398
Қаржылық кепілдіктер	-	27,040,719	-	27,040,719
Жиынтығы	1,194,486,398	187,916,041	2,622,487	1,385,024,926

Төмендегі кестеде 2018 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнымен есепке алынатын қаржылық құралдардың талдауы әділ құнның иерархиясы негізінде көрсетілген.

	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Жиынтығы
<i>Қаржы активтері</i>				
Берілген несиелер	-	830,498,514	-	830,498,514
Басқа да қаржы активтері	-	225,657	-	225,657
Жиынтығы	-	830,724,171	-	830,724,171
<i>Қаржы міндеттемелері</i>				
Амортизациялық құнымен көрсетілетін қаржы міндеттемелері				
- банктік несиелер	-	47,803,959	4,803,176	52,607,135
- байланысты тараптардан несиелер	-	81,722,376	-	81,722,376
- қарыздық бағалы қағаздар	1,108,239,211	-	-	1,108,239,211
Қаржылық кепілдіктер	-	15,629,190	-	15,629,190
Жиынтығы	1,108,239,211	145,155,525	4,803,176	1,258,197,912

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(мың теңгеде)

2 және 3-ші деңгейлі қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны, көпшілік мойындаған бағалау моделі бойынша ақша қаражатының дисконтталған ағымы негізінде есептелген. Сонымен бірге, дисконттау мөлшерлемесі контрагенттердің кредиттік тәуекелдерін көрсететін елеулі бастапқы дерек болып табылды.

2019 және 2018 жж. әділ құнның иерархиясы деңгейлері арасында ауыстырулар болған жоқ.

32. ЕСЕПТІК КҮННЕН KEЙІН БОЛҒАН ОҚИҒАЛАР

Сату үшін жіктелген активтердің шығуы

2020 ж. қаңтарда Компания «Транстелеком» АҚ еншілес ұйымының 26% - 1 акциясын үшінші тарапқа сатуды аяқтады. Сату нәтижесінде топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтты және қалған акциялардың 25% - ын қауымдастырылған ұйымға инвестиция ретінде мойындады.

Алынған несиелер

2020 ж. ақпанда Компания «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен 2015 ж. 26 ақпанда жасалған несие желісін беру туралы Келісім шеңберінде 6,000,000 мың теңге мөлшерінде 11.5% сыйақы мөлшерлемесімен және 1 жылға дейінгі өтеу мерзімімен қарыз қаражатын игерді.

Қаржылық кепілдік шарты бойынша міндеттемені тануды тоқтату

2020 ж. қаңтарда «Электровоз құрастыру зауыты» ЖШС Еуразиялық даму банкі алдындағы қарызды мерзімінен бұрын өтеген, осыған байланысты Компания қаржылық кепілдік шарты бойынша 396,299 мың теңге мөлшеріндегі міндеттемелерді тануды тоқтатты (22 және 29 Ескертулер).